

Täysistunto

Keskiviikko 16.5.2018 klo 14.03—16.49

Täysistunto alkoi klo 14.03. Täysistunto päättyi klo 16.49.

Puhetta johtivat ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (14.03—16.01) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (16.01—16.49).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Muut ilmoitukset

Europarlamentin jäsen Paavo Väyrynen palaa hoitamaan edustajantointaan 12.6.2018 lukien, ja hänen varaedustajanaan toimivan edustaja Mikko Kärnän edustajantoimi päättyy 11.6.2018.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain, aravarajoituslain ja asumisoikeusasunnoista annetun lain 16 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 12/2018 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 3/2018 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Keskustelu asiasta päättyi 9.5.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Silvia Modig Satu Hassin kannattamana tehnyt vastalauseen mukaiset neljä lausumaehdotusta.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 12/2018 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Silvia Modigin 1. lausumaehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 88; poissa 15 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Silvia Modigin 2. lausumaehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 88; poissa 15 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Silvia Modigin 3. lausumaehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 88; poissa 15 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Silvia Modigin 4. lausumaehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 96, ei 88; poissa 15 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle Kanadan sekä Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden välisen laaja-alaisen talous- ja kauppasopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Hallituksen esitys HE 149/2017 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 2/2018 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Ensin päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 2/2018 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksesta sekä siihen sisältyvästä yhteisestä tulkitsevasta välineestä ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksesta. Keskustelu asiasta päättyi 15.5.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Jari Myllykoski Jani Mäkelän kannattamana ehdottanut, että sopimus ja lakiehdotus hylätään vastalauseen mukaisesti.

Selonteko hyväksyttiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ehdotan, että sopimuksesta ja lakiehdotuksesta päätetään yhdessä.

Menettelytapa hyväksyttiin.

Sopimuksen ja lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 141, ei 42; poissa 16 (äänestys 5).

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 149/2017 vp tarkoitetun sopimuksen sekä siihen sisältyvän yhteisen tulkitsevan välineen. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 149/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen.

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

tuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 195/2017 vp
Valiokunnan mietintö YmVM 4/2018 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 9.5.2018 pidetyssä täysistunnossa

Keskustelussa on Sirpa Paatero Silvia Modigin kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 144, ei 38; poissa 17 (äänestys 6).

Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Äänestin vahingossa väärin. Tarkoitus oli äänestää ”jaa”.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Merkitäänpä tämä.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 195/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tuotantotuesta annetun lain ja tuulivoiman kompensatioalueista annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 175/2017 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 6/2018 vp. Yleiskeskustelu asiasta päättyi 15.5.2018 pidetyssä täysistunnossa.

Nyt käsitellään muutosehdotukset.

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

1. lakiehdotuksen 33 §

Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Esitän, että pykälä saa vastalauseen 2 mukaisen muodon.

Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Hanna Sarkkinen on Hanna Halmeenpään kannattamana ehdottanut, että pykälä hyväksytään vastalauseen 2 mukaisena.

Selonteko hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Hanna Sarkkisen ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 152, ei 25, tyhjiä 4; poissa 18 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 175/2017 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi pelastuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 64/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

14.11 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa puhemies! Lähetekeskusteluun olemme saaneet jälleen yhden hallituksen norminpurun kärkihankkeeseen kuuluvan esityksen. Tällä kertaa kohteena on nuohousala, jolla, jos tämä esitys siis menisi tällaisenaan läpi, olisi jatkossa koko maassa vapaasti kilpailtua yritystoimintaa nykyisen piirinuohousjärjestelmän sijasta. Esityksen tueksi löytyy kaksi hyvää perustetta. Paitsi että ehdotettu muutos lisäisi nuohousalan kilpailua, puhuu sen puolesta myös se, että osassa maata perinteisestä piirinuohousjärjestelmästä on siis jo luovuttu. Muutosta on kannattanut myös valtaosa tällä hetkellä nuohoojien kilpailuttamisesta vastaavista pelastuslaitoksista.

Arvoisa puhemies! Esitys ei sen sijaan puuttuisi nuohoustoiminnan pätevyysvaatimuksiin. Jatkossakin nuohoustyötä tekevällä kelpoisuusvaatimuksena on nuohoojan ammattitutkinto, mikä takaa sen, että nuohoustoiminnan laatutaso säilyy koko maassa korkeatasoisena. Alan jatkon kannalta voisi kuitenkin olla perusteltua pohtia koko nuohousalan tehtävänkuvan laajentamista, kuten muutamat nuohousalan ammattilaiset hallituksen esityksen luonnokseen annetussa lausunnossa esittivät. Miksi ei nuohooja voisi tehdä myös palo- ja häikävaroitimien tarkistuksia tai raportoida asumisturvallisuudessa havaituista ongelmista pelastuslaitokselle?

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

Olisin myös kääntymässä sille kannalle, että laissa olisi järkevää säilyttää nuohoojien velvoite ilmoittaa tulisijassa tai hormissa havaituista palovaaraa aiheuttavista ongelmista, pelastuslaitokselle tiettenkin. Tätä pidettiin monessa lausunnossa tärkeänä, koska kiinteistöissä ei välttämättä ymmärretä vikojen korjaamisen tärkeyttä. Lisäksi nuohousalan vapauttaminen kilpailulle edellyttää myös sitä, että muutoksen valtakunnalliseen viestintään panostetaan, jotta kiinteistöjen omistajat osaavat toimia uuden lain puitteissa. Aikaa tähän onneksi on riittävästi, sillä ehdotetun lain pitäisi astua voimaan vasta ensi vuoden alusta.

On myös päivänselvää, että muutoksen vaikutuksia nuohouspalveluiden hintaan ja alueelliseen saatavuuteen pitää seurata tarkasti. Jos isoja ongelmia ilmenee, tulee niihin reagoida välittömästi.

Näillä reunaehdoilla, arvoisa puhemies, kannatan tätä esitystä ja sen asianmukaista käsitteilyä tässä talossa.

14.15 Sisäministeri Kai Mykkänen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsillä on todella hallituksen ehdotus pelastuslain muuttamiseksi siten, että pelastuslaitoksilta poistetaan velvoite huolehtia nuohouspalveluiden järjestämisestä, mikä käytännössä siis tarkoittaa silloin kilpailun vapauttamista nuohouspalveluissa, kun samalla velvollisuus huolehtia kiinteistön nuohouksen asianmukaisesta hoitamisesta kuitenkin kiinteistönomistajalla jatkossakin tulisijojen ja savuhormien säännöllisen nuohouksen osalta säilyy.

En lähde toistamaan kaikkea sitä, mitä tässä edustaja Wallinheimo jo esityksen osalta aivan oikein kuvasi, mutta sanoisin, että se olennainen asetelma näkyy siinä, että meillä on jo nyt Etelä-Karjalassa ja Itä-Uudellamaalla ollut useita vuosia vapautettuna kilpailu ja kokemukset ovat pääosin hyviä. Kilpailu on todella tuonut tarjontaan monipuolisuuksi, ja uskon, että nyt kun, jos eduskunta näin suo, kilpailu vapautuu koko maan alueella, niin myös Wallinheimon viittaamat uudenlaiset monipuolisemmat palvelukonseptit lähtevät tästä kehittymään. Luulen, että se on juuri se alue, joka ehkä kymmenen vuoden päästä näytetään suurimpana muutoksena, mihin tämä esitys on vaikuttanut, ei niinkään se, tapahtuuko hintatasossa joillain alueilla alentumista tai tarvitseeko jollain alueella tehdä erityistoimia, niin että tarjontaa syntyy riittävästi, vaan se, että nuohooja toteuttaa varsinkin harva-asutusalueella samalla muita palveluita, jotka tietysti ensisijaisesti voivat liittyä tulisijoihin ja paloturvallisuuteen, minkä takia tietysti pelastusmielessä on myös mahdollisuus saada enemmän hyötyä nuohouksesta kuin tähän asti. Mutta ne voivat tietysti myös liittyä muihin kotitaloustöihin, joiden kautta sitten myöskin tarjontaa pystytään nykyistä laajemmin järjestämään.

Myöskin jos katsoo yrittäjien kannalta tätä asiaa, meillä on maassamme tällä hetkellä noin 800 nuohoamiseen erikoistunutta yrittäjää, pääasiassa yksinyrittäjiä, ja tällä hetkellä heistä merkittävä osa on ikään kuin torpparin asemassa niin, että piirinuohoojia on nelisen sataa ja pääosa lopuista on ikään kuin piirinuohoojien renkeinä, vähän niin kuin taksijärjestelmässä on ollut tapana. Nyt tämän jälkeen meillä torpparilaitos siirtyy historiaan myöskin nuohoamisen osalta, ja uskon, että tämä myös edistää tämän alan kehittymistä eteenpäin.

Edustaja Wallinheimo myös mainitsi, että tässä on lausunnoissa tuotu esiin erinäisiä yksityiskohtia muun muassa ilmoitusvelvollisuuksiin pelastuslaitokselle. Minusta on oikein hyvä, että eduskunta valiokunnissa harkitsee myös yksityiskohtia, miten tämä muutos tehdään tuntuvasti niin, että saadaan alaa eteenpäin ja yrittäjyyttä vapautettua tälläkin alueella ja normeja niiltä osin purettua kuin ne eivät tarpeellisia ole, mutta samalla tehdään tämä

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

muutos hallitusti. Sen takia tässä yhteydessä emme myöskään esitä muutoksia määrättyihin nuohousväleihin, vaan jatkossakin kerran vuodessa jatkuvassa asuinkäytössä oleviin ja kolmen vuoden välein vapaa-ajan asuinkäytössä oleviin kiinteistöihin nuohous hormeihin ja tulisijoihin tulisi järjestää.

Esitys on todella jätetty nyt eduskunnalle ja tarkoitettu tulemaan voimaan ensi vuoden alusta.

14.19 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri maalasi kyllä aika ruusuisen kuvan tästä muutoksesta, ja sen, mitä hän toi myönteisiä puolia esille, niin toi kyllä enemmistön ehdoilla. Mutta kannattaisi miettiä, mitä tämä muutos tarkoittaa haja-asutusalueille: riski siihen, että palveluitten saatavuus heikkenee, on ilmeinen, ja riski hintojen nousuun kasvaa. Esimerkiksi omassa kunnassani asukkaita on 0,15 asukasta neliökilometrille. Se on Länsi-Euroopan harvimmin asuttu alue. Kunnan pinta-ala on lähemmäs 6 500 neliökilometriä, ja on hyvinkin todennäköistä, että nuohouksen peittoprosentti laskee, käyntikertojen määrä laskee, ja on yksinkertaisesti niin, että kun näissä kaukaisemmissa talouksissa hinta nousee, niin jätetään se nuohooja tilaamatta ja tingitään siitä, mitä laki edellyttää. Ja silloin sillä kiinteistön omistajalla, rakennusten omistajalla, on kyllä itsellään entistä suurempi riski, ja hän saattaa ottaa sen oman riskinsä siitä, ettei ole varaa maksaa niitä nuohousmaksuja.

14.20 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt täytyy ensin todeta se, että tässä nyt kyllä hallitus jatkaa taas tätä omaa linjaansa, mikä tähänkin saakka on ollut, eli julkisen puolen toimia siirretään yksityiselle puolelle. Tässä asiassa tulee olemaan erittäin paljon riskejä, ja riskit ovat juurikin haja-asutusalueilla ja tuolla laajalla preerialla, mistä tulen, eli Pohjanmaalla. Siellä on paljon vanhoja omakotitaloja ja vanhoja ja vanhenevia naisia, pohjalaisia naisia, jotka asuvat yksin siellä mökissään. Jos ei kukaan muistuta siitä, että nyt pitäisi nuohota, on erittäin suuri vaara, että nuohous jää tekemättä, kun piirinuohousjärjestelmää ei ole. Ja jos me ajattelemme Suomea, missä on kovat pakkaset, täytyy paljon lämmittää ja talot ovat vanhoja, niin se on huono yhtälö paloturvallisuuden kannalta. Onko tässä, arvoisa ministeri, otettu huomioon se, että jokaiseen torppaan varmasti saadaan se nuohooja kerran vuodessa?

14.21 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kaksi tässä edellä käytettyä puheenvuoroa olivat tavallaan niin kuin ryöstö. Mutta haluaisin kysyä ministeriltä: kun tämä ulkoistetaan ja meillä on tänä päivänä erilaisia yrityksiä, jotka tunkevat tänne niin sanotulle markkinalle ja sanovat, että nyt teidän hormistonne on tässä ja tässä kunnossa ja teidän pitää uusia se, niin kuinka käy sellaisten lainsäädännöllisten paloturvallisuusvaatimusten, ja kun tehdään sitten tavallaan tämmöistä pakkomyyntiä, kun avataan tätä enemmän erilaisille toimijoille, niin kuinka se estetään, ettei tule tämmöistä markkinaa? Mutta tärkeintä on: kuinka voimme huolehtia paloturvallisuudesta, jos ei ole säännöllisyyttä niin, että nuohoojapiirijärjestelmä edelleen on voimissaan?

14.22 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille tästä esittelystä. Ymmärrän, että tämäkin hallituksen esitys aiheuttaa epävarmuuksia ja myöskin puolesta ja vastaan keskustelua. Ministeri viittasi, että Etelä-Karjalassa tämä järjestelmä on ollut jo käytössä, ja näin todellakin on. Muistan sen ajan, kun se otet-

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

tiin sinne Etelä-Karjalaan käyttöön. Silloin siinä oli epäilyksiä, mutta voin itse todeta, että tämä nyt hallituksen esittämä järjestelmä on ollut toimiva ja myöskin yrittäjiä on riittänyt nimenomaan Etelä-Karjalassa, ja se nuohousjärjestelmä on ollut jo useamman vuoden toiminnassa.

Rakennuksen omistajalla tai haltijalla säilyy edelleenkin velvoite huolehtia nuohouksesta säädettyjen nuohousvälien mukaan. Nuohousvälithän eivät ole nyt muuttumassa, ja se on hyvä asia. Hyvä asia on omasta mielestäni myöskin se, että pelastuslaitokset valvoisivat edelleen kiinteistöjen nuohousvelvoitteen toteutumista [Puhemies koputtaa] nykyiseen tapaan.

Omasta mielestäni tärkeää on, että pätevyysvaatimukset nuohousalalla säilyvät myöskin edelleen.

14.24 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Aivan oikein, kuten edustaja Torniainen hyvästi avasi tätä asiaa syvällisemmin. Kannattaa muistaa vielä yksi asia tämän päälle: Koska kiinteistön omistaja tai haltija joka tapauksessa vastaa siitä kiinteistön turvallisuudesta, niin meillähän on tietenkin jokaisella omassa kiinteistössään jonkunasteinen vakuutus, ja kannattaa muistaa sekin, että jos ei ole tätä nuohousta tehnyt ja sattuu se talo palamaan ja sattuu hormipalo tulemaan, niin mikään vakuutus ei silloin ole voimassa. Kyllä tässä tätä henkilökohtaistakin vastuuta joutuu pikkusen kantamaan, ja itsekin niitä nuohousmaksuja kahdesta kiinteistöstä joudun maksamaan mutta ilomielin minä sen maksan, kun tiedän, että saunaa saa mökillä lämmittää ilman pelkoa siitä, että mökki palaa, taikka vuolukiviunia kotona kun lämmitän, niin sekin tuntuu mukavalta, kun tietää, että vielä ensi kerrallakin on uuni, mitä lämmitää. Että kannattaa näissä asioissa nähdä pikkusen valoisiaakin puolia. Totta kai pelastustoimi ja palotoimi valvovat näitä asioita ja pitävät niitä palotarkastuksiaikin, ovatko paikat turvallisesti hallinnassa ja hyvässä kunnossa, mutta siihen ylhäältä johdettuun, että kaikki [Puhemies koputtaa] olisi annettu valmiina, en aina jaksa uskoa.

14.25 Päivi Räsänen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kokemukset osoittavat kyllä, että sääntelyn purkaminen on sujunut aika lailla hyvin, ja todellakin tässä suhteessa tämän nuohouslainsäädännön suhteen itse olen aika luottavainen, mitä tulee tähän lakiesitykseen.

Mutta kysyn ministeriltä: kun täällä perusteluissa pidetään mahdollisena kuitenkin, että viestinnästä huolimatta piirinuohouksen loppuessa nuohouksen toteutumisen taso laskee nykyisestä — tällä hetkellähän tuo nuohouksen toteutuminen on noin 70 prosenttia, ja täällä spekuloidaan, että se voisi laskea 60 prosenttiin — niin miten arvioitte, mikä merkitys tällä on paloturvallisuuden kannalta, [Puhemies koputtaa] jos tämä toteutuu?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista.

14.26 Sirpa Paatero sd: Arvoisa herra puhemies! Piirinuohousjärjestelmän purku on yksi yksityistämisen lisäjatke tämän hallituksen muihin listoihin, joissa julkiselta puolelta kielletään toiminta ja se annetaan pääasiassa yksityisten hoidettavaksi. Mutta samalla tavalla kuin näissä muissakin, tässä toteutuu se, että valvonta joka tapauksessa jää julkiselle puolelle, ja valvonnan järjestäminen on ollut tähän mennessä huomattavasti helpompaa, kun pelastuslaitokset ovat kilpailuttaneet ja tienneet ne nuohoojat, yhtiöt tai yrittäjät, minkä jäl-

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

keen se valvonta on ollut helpommin hoidettavissa. Norminpurku on mukavan kuuloinen sana ja varmaan monessa kohden tarpeellinen, mutta monesti normeja on tehty myöskin sitä varten, niin kuin tässäkin tapauksessa, että on haluttu pitää huolta paloturvallisuudesta, ja minun mielestäni se on perusteena yhä edelleen aika relevantti, että halutaan huolehtia paloturvallisuudesta.

Todellakin, Etelä-Karjalassa ja Uudellamaalla on kokeiltu tätä järjestelmää, eli se siellä sitä piirijärjestelmää ei tällä hetkellä ole, ja palaute on ollut ihan suht hyvää. Mutta kun katsoo Pelastusalan Keskusjärjestön tilastoja näiltä alueilta, niin niillä alueilla, missä piirinuohousjärjestelmä on yhä edelleen toiminnassa, nuohouksista on toteutunut noin 80 prosenttia, mutta alueilla, missä on luovuttu tästä järjestelmästä, mennään 50—60 prosenttiin. Elikkä se nuohousten vuosittainen toteutuminen heikkenee huomattavasti — se on jo nähty, että se on heikentynyt näillä alueilla.

Jos normeja puretaan niin, että me tiedämme, että meidän paloturvallisuus vaarantuu, niin tällä hetkellä ja mielestäni ennemminkin olisi voinut arvioida toiseen suuntaan tai sitten voisi miettiä jonkun mallin tähän väliin, että miten se yhä edelleenkin saadaan turvattua niin, että kaikki kiinteistöt ovat tämän piirissä. Nimittäin yhä edelleenkin, niin kuin ministeri totesi, nämä vuosittain hoidettavat veloitteet omakotitalojen osalta ja kolmen vuoden välein kaikkien mökkien tai vapaa-ajanasuntojen osalta ovat olemassa jokaiselle henkilökohtaisesti.

Pelko on siis erityisesti haja-asutusalueiden nuohouksesta. Minulla on ministerille myöskin yksi kysymys siitä, mitä tapahtuu niissä tapauksissa, jos tätä niin sanottua kilpailua, markkinaa ei tule: kuka siinä tapauksessa? Kun soten osalta sinne lakiin on kirjoitettu, että maakunnan on silloin järjestettävä, ja tässä laissa kielletään pelastuslaitoksilta tämän toteuttaminen, niin onko sitten niin, että jos tämmöistä markkinaa ei tule, niin siinä tapauksessa se on tee se itse -miehet, vai onko niin, että pelastuslaitoksen joka tapauksessa pitää se sitten hoitaa omalla henkilöstöllä?

Pelkona on myöskin se, että hinta nousee. Voin vain kuvitella, että kun alueilla, joilla on — niin kuin äsken mainittiin — talojen välit kymmeniä kilometrejä tai niitä mökkejä on saaristossa tai muualla, tällä hetkellä on voitu järjestää niin, että sama nuohooja käy saman päivän tai muutaman tunnin aikana kaikki vierekkäiset läpi, niin nyt kun tämä järjestelmä poistuu, oletettavaa on, että hinta nousee. Nimittäin kun puhuttiin jätelaista, että niitä jätteautoja rupeaa ajelemaan siellä peräkkäin niin, että samaan kortteliin ajaa neljä viisi jätteautoa, kun niitä nyt on hoitanut yksi, niin tässä tulee tapahtumaan vähän samalla tavalla.

Myöskin Kiinteistöliitto on ollut kriittinen paloturvallisuuden heikkenemisestä siitä syystä, että nuohousvälit oletettavasti pitenevät.

Kuntaliitto on myöskin kiinnittänyt huomiota, samoihin kuin muutamat pelastuslaitokset, omavastuuseen muun muassa ikääntyvien ihmisten osalta, että miten se tulee muistutus varmaan johonkin digitaaliseen kännykkään ikäihmisille, että pitää muistaa se nuohous tilata ja mistä sen tilaa. Etsit netistä sitten niitä nuohousfirmoja. Me tiedämme, että tämä ei vain ole realismia aika monille haja-asutusalueilla asuville ihmisille, jotka ovat tähän mennessä turvautuneet siihen tietoon, että kerran vuodessa tulee se lappu, milloin on nuohousaika, ja jos se ei sovi, niin sitten ilmoittaa. Vaatii aika paljon myöskin tiedotukselta, jotta tämä menisi kaikille kansalaisille läpi.

Kritiikkiä on tullut myöskin Pelastusalan Keskusjärjestöltä, joka on siis nyt jo todennut tämän tilanteen, että niillä alueilla, missä tämä testi on tehty, nuohousvälit ovat pidenty-

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

neet, elikkä paloturvallisuus on jo heikentynyt. Normeja tarvitaan, ja joskus ne ovat erittäin tarpeellisia. Kannattaa miettiä, kannattaako kaikkea turvallisuutta ihan näin vain huokata.

14.31 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Keskustelua nuohoussääntelyn uudistamisesta on käyty pitkään, ja itse kyllä suhtaudun hyvin avoimesti tähän esitykseen ja näen, että periaatteessa tällä sektorilla sääntelyn purkaminen voi tuottaa myönteisiä tuloksia. Kokemukset ovat olleet hyvät siellä, missä piirinuohousjärjestelmästä on luovuttu, niin hinnan kuin myös palveluiden saatavuuden suhteen.

Mutta kun nuohouspalvelu järjestetään ennen muuta paloturvallisuuden vuoksi, mielestäni tämä kysymys on kyllä edelleen aika kriittinen. Itseäni todellakin huolestuttaa se, että täällä perusteluissa arvioidaan, että tämä nuohouksen toteutumistaso saattaisi laskea sieltä 70 prosentista 60 prosenttiin, mikä tarkoittaisi sitä, että vuosittain nuohottaisiin noin 110 000 kiinteistöä vähemmän kuin nykyisin.

Täällä perusteluosiossa, jossa puhutaan vaikutuksesta paloturvallisuuteen, todetaan mielestäni hiukan ristiriitaisesti, kun toisaalta todetaan, että paloturvallisuuden kannalta merkitystä on sillä, että nuohous ja tarkastus tehdään säännöllisesti ja ammattitaitoisesti, mutta sitten kuitenkin todetaan, että nuohoustyön sisällöllä ja nuohousvälin pituudella ei ole selkeästi osoitettavaa yhteyttä paloturvallisuuteen, niin että voitaisiin arvioida, minkä verran nuohouksella ehkäistään tulipaloja tai millaiset nuohousvälit olisivat optimaaliset. Tässähän nyt periaatteessa halutaan sääntelyn taso, nuohousvälien taso, säilyttää entisellään, mutta toivon, että ministeri kommentoisi nyt tätä paloturvallisuuskulmaa, miten arvioi sen kehittyvän.

14.34 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Minä haluaisin myöskin kysyä ministeriltä: onko tässä ajateltu minkäänlaisia rajoja tälle hinnalle taikka kuluille? Jos nyt ajatellaan, että ihmiset asuvat esimerkiksi Lapin kairoissa, missä matkaa on useampia kymmeniä kilometrejä, jopa satoja kilometrejä saattaa nuohoojalla tulla ajettavaa edestakaisin, niin kuka nämä kilometrit maksaa? Onko se se ihminen, joka asuu siellä syrjäseudulla, jonka koti sattuu olemaan siellä ja jolla on esimerkiksi luontaiselinkeino pääelinkeinona ja raha ei yksinkertaisesti riitä, taikka sitten Pohjanmaalla mummot, jotka asuvat kaukana keskuksista, minne on kymmeniä kilometrejä matkaa ja edestakaisin tulee yli sata kilometriä? Kuka maksaa ne kulut, kun sinne tulee yksityinen nuohooja nuohoamaan ne savupiiput? Tietysti sanotaan, että sen täytyy maksaa, joka palvelua vaatii tai tarvitsee, mutta aikamoinen paloturvallisuusriski on kyllä se, jos nämä matkakulut esimerkiksi nousevat niin suuriksi, ettei yksinkertaisesti ole varaa käyttää nuohoojaa. Jotenkin minulla on semmoinen tunne, että sekään ei ole hirveän halpaa, jos talot rupeavat roihuamaan sitten.

Ennen kaikkea sitä haluaisin nyt kysyä, millä tavalla nämä syrjäseutujen asiat hoidetaan tässä asiassa. Suomi on pitkä maa, meillä on paljon kuntia, joissa keskuksat ovat kaukana, joissa palvelut ovat kaukana ja joissa yksityisen nuohoojan saapuminen paikalle on pitkän matkan takaa. Eivät piirinuohoojatkaan ole tietenkään sen lyhyemmän matkan takaa tulleet, mutta he ovat tulleet sen takia, että se on pakko. Mutta nyt ei ole. Kenenkään ei ole pakko lähteä ajamaan jonkun mökille ja kysymään, onkos täällä nuohottu viimeisen vuoden aikana. Tähän asiaan haluaisin vähän enemmän selitystä. Onko tätä vaikuttavuutta otettu huomioon ja laskettu tässä asiassa?

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

14.36 **Mikko Kärnä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tähän edustaja Tolppasen puheenvuoroon liittyen haluaisin Suomen pohjoisimpana kansanedustajana todeta, että nykyäänkin sellaisilla seuduilla, missä on pitkät etäisyydet, se kyllä näkyy nuohoojien palveluhinnastossa, mitä me joudumme siellä käyttämään. Eli siinä mielessä itse arvioin kyllä, että tähän asiaan ei ole muutosta tulossa.

14.36 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP näkee nuohoojatkin mustana, tämänkin norminpurun tässä mustana, eikä mikään uudistus tunnu käyvän, normien sujuvoittaminenkaan. Tässä edustaja Wallinheimo käytti hyvän puheenvuoron tästä laista. Hän viittasi myöskin, että tässä on kyse todella norminpurun kärkihankkeesta. On totta, että jokaista norminpurkua pitää arvioida sen palvelun saajan kannalta, lähipalvelujen kannalta ja myöskin kustannusten kannalta, ja näin tässä on tehtykin. Tässä on tärkeää, että tämä pätevyysvaatimus tässä säilyy ja että myöskin nämä kokemukset, mitä on saatu tuolta Pohjois-Karjalan suunnalta, otetaan nyt sitten tässä huomioon. Mutta kyllä minua häiritsee tämä, että ei ole niin pientä norminpurkua, etteikö sillä oppositiopolitiikkaa tehtäisi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

14.37 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Vielä lyhyesti jatkoksi tähän keskusteluun nuohoamisen hyvistä tai huonoista puolista ja siitä, onnistuuko se vai eikö se onnistu:

Itse en ole jaksanut koskaan uskoa siihen, että pakolla taikka valtion valtavalla holhouksella saavutettaisiin mitään hyvää. Jonkun verran kontrollia totta kai tarvitaan esimerkiksi liikenteessä. Se on päivänselvää.

Mutta se, että me alamme kuvitella, että esimerkiksi nuohoamisessa tarvittaisiin sitä yhteiskunnan kontrollia... Vielä tänä päivänä palveluntarjoajia on kyllä kotiseudullanikin Ilo-mantsissa, vaikka sekään nyt ei mikään kovin tiheästi asuttu seutu ole, ja voin sanoa, että olen ihan sataprosenttisen varma, että se meidän omakin nuohoojamme, nuori mies, joka sen homman tekee, jatkaa palveluja, kun hän on itse oma-aloitteisesti kuitenkin soittanut aina — kerran vuoteen ollaan yhteydessä, vähintään — ja vielä tulee kysely tekstiviestinä, että kävisikö se ensi viikolla, esimerkiksi. Samoin tapahtuu muillakin palveluntarjoajilla. Parturi lähettää silloin tällöin viestiä, että olisiko aika tulla parturiin. Minä aina aamulla peilistä totean, että ehkä se nyt ei vielä niin kiireellistä ole. Samoin moni muu palvelu toteutuu ihan tämmöisen tarjoamisen periaatteella. Yrittäjät siitä kyllä huolehtivat. Niille yhteiskunnille, joissa on ollut pakko tehdä jotakin — niitäkinhän on ollut olemassa — on tainnut käydä kovin huonosti. Mutta tämä keskustelu vain osoittaa sen, että meidän tulee suhtautua näihin tällaisiin yrittäjiin erittäin suurella positiivisuudella. Tunnen omalta seudultani nämä nuohoojat, ja he varmasti jatkavat palveluja. Ja ennen kaikkea, kun he ovat ammattilaisia, heillä on nykyaikaiset välineet, he osaavat työnsä ja he ovat äärimmäisen vastuullisia ja tekevät työn taloudellisesti.

Eliikkä älkää, hyvät ihmiset, nyt pelätkö, että tämä tuleva maailma on sitä entisen pakkomailman aikaa, jolloin valtio joissakin valtioissa valvoi lähes kaikkea. Ei semmoista ole, ja kyllä me hampaatkin tänä iltana pesemme ilman vartiointia. [Markus Mustajärven välihuuto]

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

14.39 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Koetan olla provosoitumatta edustaja Hoskosen viimeisistä sanakäänteistä, mutta pakkohan siihen pikkusen on reagoida.

Täytyy sanoa, että me varmasti, kun olemme tätä järjestelmää ja nyt tätä ehdotusta kritisoineet, emme ole tarkoittaneet, että suomalainen yrittäjä olisi vastuuton. Kukaan ei ole käyttänyt sellaista puheenvuoroa, etteikö nuohousta harjoittava yrittäjä olisi vastuullinen. Siitä ei ole kysymys. Mutta kysymys on paloturvallisuudesta, ja tässä talossa kun työskennellään, on kysymys siitä, että me koko tämän kansakunnan turvallisuudesta huolehdimme. On niitä ihmisiä, jotka eivät säästämisen vuoksi halua tilata sitä palvelua, joka maksaa. Sen takia olisi järkevämpää, että säilytetään se turvallisuus, niin että jokainen koti pidetään niin sanotusti nuohottuna ja paloturvallisena.

14.40 **Markus Mustajärvi vas:** Arvoisa puhemies! Edustaja Ala-Nissilä osui tavallaan naulan kantaan, kun hän kuvaili, minkälaisena nähdään nuohoojat. On ne nähty ennenkin. Isäukko tuli aikoinaan muutaman päivän nuohousreissulta kunnanvaltuuston kokoukseen käymättä välillä saunassa, ja hänet ristittiin Savukosken kunnan ainoaksi mustaksi senaattoriksi. [Naurua] Mutta joka kevät isäukko kuitenkin hiihti tai pyöräili talosta taloon, ja kun hän lähti kylä kylältä, talo talolta kiertämään, niin vaikka ei ollut kännykkäaikaa, niin tiedettiin, että nyt se on aika, kun se toistui vuodesta toiseen, ja joka ikinen talo tuli nuohotua. Taksa oli samoin perustein sama kaikille. Tiedettiin, mitä se maksaa, ja järjestelmä toimi. Nyt on kyllä se, että miten kontrolloidaan, jos joku kustannuspaineista jättää pidemmäksi aikaa asuintalonsa nuohoamatta tai kerta kaikkiaan unohtaa, mikä voi olla vanhuväestölle ihan normaalia. Kuka häntä enää muistuttaa siitä?

Kyllähän tässä nyt on olemassa elementit siihen, että nimenomaan niillä, joille se palvelu on hankalimmin saatavissa... Tässä tämän hallituksen toimesta — ottaen huomioon äskeiset jätehuollon äänestykset, miltä pohjalta sitä tulevaa sote-ratkaisua rakennetaan ja miten on käynyt postipalveluille — kyllä mennään isoimman ehdoilla ja vannotaan markkinoitten nimeen myöskin semmoisilla alueilla, missä ei kerta kaikkiaan markkinoita ole.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä edustajat Tavio, Myllykoski ja Wallinheimo, ja sitten ministerillä puheenvuoro.

14.42 **Ville Tavio ps:** Arvoisa puhemies! Tämä aihealue toi aivan ensimmäisenä mieleen lempisarjakuvani Aku Ankkan, missä yhdessä vanhassa jaksossa Aku kyllästyi kaupungin ainoan nuohoojan ylimieliseen käytökseen ja hinnoitteluun ja Aku ryhtyi itse nuohoojaksi. Tosin Aku Anka lopulta tunaroi tietenkin senkin homman ja joutui sitten maanpakoon Ankkalinnasta. Siellä Ankkalinnassa ei ilmeisesti ollut kovinkaan tarkat ammattivaatimukset nuohoojan ammatille.

Kuitenkin tämä tapa, missä kilpailu ei ole jatkuvaa eikä ole vapaata tarjontaa, ei mielestäni ole suotava, vaan on lähtökohtaisesti ihan hyvä, että oltaisiin siirtymässä vapaan jatkuvan tarjonnan ja jatkuvan vapaan kilpailun malliin. Hinnoittelu saa mielestäni tälläkin alalla toteutua markkinoiden mukaan, kysynnän ja tarjonnan mukaan. Eli lähtökohtaisesti tervehdin tätä esitystä nyt ilolla.

14.43 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Edustaja Mustajärvi otti erittäin hyvän näkökulman siihen, mitä on se, kun me haluamme kaikki yhdessä edellisessä hallituksessa ja nykyisessä hallituksessa sitä, että kotona asutaan, ja me haluamme tuottaa palve-

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

luita sinne, että ihmiset voivat asua kotonaan. Mutta kuinka tämän asian kanssa on, eli olisiko se vanhusväestö, jolle haluamme tuottaa palveluita sinne kotiin, sitten yksi osa sitä, että tähän palvelujen tarjontaan kuuluu myös se, että otamme vastuun siitä, että palvelun tarvitsijat huolehtisivat myös siitä, että koti on paloturvallinen? Vai onko niin, että jätämme heidät tavallaan yhteiskunnan ulkopuolelle niin, että vakuutusyhtiö palovahingon sattuessa sanoo, että ”valitettavasti teillä ei ole tarvittavaa nuohousta suoritettu, joten emme ole korvausvastuullisia tästä vahingosta”?

Nyt pitäisi pohtia sitä, että on todella hyvä, että kilpailu on tervettä. On oikein hyvä, että meillä ei ole sellaisia instituutioita, jotka kilpailevat pelkästään sanomalla, että ”me makamme tämän verran”, vaan jos joku pystyy tuottamaan henkilölle tai yhteisölle palveluja tehokkaammin, meillä ei ole niin, etteikö heitä otettaisi mukaan tähän yhteiskuntaan. Mutta nyt on kysymys paloturvallisuudesta, ja sote-uudistuksessa lähdetään juuri siitä kulmasta, että meillä on vanhenevaa väestöä ja samaan aikaan me kaikki haluamme, että jokaisella ihmisellä on mahdollisuus asua kotonaan mahdollisimman pitkään, niin kuin se tuntuu turvalliselle ja hyvälle, ja me tuotamme sinne kotipalveluita, viemme ruokaa, käymme hoitamassa vanhuksiamme. Kuinka on tämän asian kanssa, niiden ihmisten kanssa, jotka ovat rannekkeen varassa ja eivät välttämättä maksa edes omia laskujaan enää vaan ne on laitettu sinne pankin suoraveloitukseen tai muutoin? Omaistenko hoidettavaksi ja vastuulle laitetaan se, että nämä asiat nuohoamisen ja paloturvallisuuden osalta ulkoistetaan jollekin, joka ei koskaan tule siitä huolehtimaan?

Kysyn ministeriltä: Oletteko huomioineet sen, että meillä on vanheneva vanhusväestö, joka lisääntyy? Kuinka se on yhteismitallista tämän lakiesityksen kanssa, että me haluamme, että ihmiset asuvat aina enemmän ja enemmän vanhemmiksi kotona? Kuinka se tulee varmistettua, että jokainen vanhus [Puhemies koputtaa] huolehtii siitä, että piiput on nuohottu?

14.46 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Kuten keskustelusta tuli ilmi, on selvää, että muutoksen vaikutuksia nimenomaan nuohouspalveluiden hintaan ja saatavuuteen pitää varmasti seurata jatkossa tarkemmin. Kyse on kuitenkin paloturvallisuudesta, ja se pitää tietenkin ottaa vakavasti, kuten täällä monessa puheenvuorossa tuli ilmi. Kysyisinkin oikeastaan ministeriltä: onko tähän nyt mietitty mitään mahdollisia seurantavälineitä, kuinka tätä turvallisuusaspektia voitaisiin sitten jatkossa ottaa paremmin huomioon, että näitä tiettyjä huolia, joita täältä salista nyt ilmenee, otettaisiin paremmin huomioon?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kaksi pyydettyä puheenvuoroa jäljellä, eli ministeri ja Hoskonen, ehkä tässä tapauksessa nyt sovitulla tavalla järjestyksessä eli ensin ministeri ja sitten Hoskonen.

14.47 Sisäministeri Kai Mykkänen: Arvoisa puhemies! Kiitos asiallisesta keskustelusta ja syventymisestä jo tässä vaiheessa.

Meillä on paljon erilaisia kotipalveluita, joita kaikenikäiset tarvitsevat säännöllisesti, useimmiten vielä paljon useammin kuin nuohouspalveluita. En ole kuitenkaan kuullut tästäkään salista ainakaan omana ajanani kenenkään vaativan, että vaikkapa putkimiesten palvelut tai sähkömiesten palvelut pitäisi monopolisoida. Julkista palveluahan nämä eivät tähänkään asti ole olleet, toisin kuin täällä osaksi jo annettiin ymmärtää, vaan nämä nimenomaan ovat olleet yrittäjinä toimivia tähänkin asti, mutta se on ollut alueellinen monopoli,

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

tällä hetkellä nykyisen lain pohjalta. Ja samalla tavalla vaikkapa muissa kiinteistönhoidollisissa palveluissa vaaditaan myös pätevyysvaatimukset. Ei putkia tai sähköä saa tulla ronkkimaan kuka tahansa, ja toisaalta myös edellyttämme kiinteistöissä tiettyä tasoa esimerkiksi sähkötekniisten ratkaisuiden osalta, niin kuin me kaikki tiedämme. Silläkin alueella olemme laajasti sitä mieltä, että kilpailu tuottaa parempaa tulosta.

Ja mitä tulee erityisesti näihin harvaan asuttuihin alueisiin, niin totta kai varmasti tulee markkina elämään eri suuntiin, ja sen takia — myöskin liittyen siihen, mitä Wallinheimo kysyi — kyllä tässä on mietitty seurantatyö toki heti perään. Mutta myös on mahdollista, että aika monessa tapauksessa se nuohooja lähtee lähempää kuin tällä hetkellä, koska hän ei välttämättä ole se henkilö, joka haluaa erikoistua nimenomaan piirinuohoojatehtäviin, vaan hän voi olla henkilö, joka elättää itsensä myymällä useammanlaisia palveluita, voi olla varsin laaja-alainen osaaja esimerkiksi kiinteistötekniikan osalta tai kotipalveluiden osalta. Voi olla, että sillä kotipalveluiden varassa elävällä vanhuksella on lähempänä turva, joka tekee myös nuohouksen mutta monia muitakin asioita ja tätä kautta ikään kuin tuntee sen talouden myös tarkemmin.

Toisena sanoisin, että tässä on nyt todella — niin kuin mainittu — niin Uudellamaalla ja Etelä-Karjalassa kuin tuoreimpana myös Pohjois-Pohjanmaalla jo vapautettu markkina. Itse asiassa näistä vapautetuista kiinteistöistä 76 000 on nimenomaan Pohjois-Pohjanmaan alueella Oulussa ja Koillismaalla, eikä ole ollut mitään romahdusmaista viestiä siitä, että palveluita olisi jäänyt saamatta. Päinvastoin, kuten edustaja Torniainen totesi, hänen alueellaan Etelä-Karjalassa tämä on aivan erityisesti toiminut: Jo neljäsosa kiinteistöistä on vapautettu. Tämä on tehty hallitusti. On lähdetty kokeilemaan. Ja nyt, kun on todettu, että tulokset ovat hyviä, ei kannata pelätä vaan kannattaa painaa kaasua siltä osin, että hyödyt saadaan muuallakin. Luonnollisesti on jo sovittu, että pelastuslaitokset, vakuutusyhtiöt, joilla on voimakas intressi tässä asiassa, ja kiinteistöala aktivoivat viestintää asiakkaille asiassa. Ja uskon, että yrittäjällä, joka tällä hetkellä toimii piirinuohoojana, on jatkossa kilpailun paine myydä palveluita ja se tulee kyllä tarvittaessa sen paperilapunkin sinne mummon postilaatikkoon tiputtamaan eikä pelkästään Facebookin kautta myy palveluitaan.

Edustaja Räsänen varsin asiallisesti — kiitos rakentavasta otteesta kokonaisuuteen — mainitsi tämän 70 prosentin nuohousaktiivisuuden, joka siis tarkoittaa, että 30 prosenttia laista ei tällä hetkellä toteudu niin kuin se on kirjoitettu, mutta suuremmaksi riskiksi me arvioimme sekä tällä hetkellä että tulevaisuudessa sen, että niitä nuohouksessa ilmenneitä puutteita ei investoida kuntoon, koska ne ovat se kalliimpi osa kuitenkin sitten siinä vaiheessa, kun löytyy hormista korjattavaa. Ja tässäkin suhteessa toivottavasti — ja uskon siihen — tämä kilpailu ja tietyt synergiat kiinteistöalan sisällä johtavat siihen, että useammin tarjotaan samalla sitten se polku, miten nuohouksen jälkeen pistetään kiinteistö kuntoon. Kuitenkin ne korjaukset ovat lopulta se ainoa, mikä sen paloturvallisuuden varmistaa, ja tätä kautta uskon, että päästään eteenpäin.

14.51 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä lopuksi omalta osaltani tähän asiaan se, että kun näitä toimintoja vapautetaan, niin ihan olen varma siitä, että näillä yrittäjillä, jotka sen työn haluavat tehdä, on jo nyt tänä päivänä — minunkin kiinteistöni nuohoavalla nuorella miehellä on aivan viimeisen päälle välineet — ne välineet sitten viimeisen päälle. Kaikki on tiptop, ja hän on hankkinut kaiken sen välineistön, mitä nykytekniikka tarjoaa. Ei ole mitään pelkoa siitä, että hän ei jatkaisi tai että hän lopettaisi työnteon tai tekisi huonompaa työtä. Hän jopa antoi minulle muutamia hyviä neuvoja, miten tulee

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

homma hoitaa jatkossa, ja ne kaikki neuvot on pantu täytäntöön jo, elikkä paloturvallisuus on talossa varmasti parantunut.

Kun edustaja Mustajärvi taisi mainita, että Postin uudistuskin oli huono juttu, niin voipa kertoa kotikunnastani, että Postin uudistus teki valtavan muutoksen. Siinä oli kyllä edustaja Mustajärvi oikeassa, mutta hänen suunta-arvauksensa meni ihan väärin. [Markus Mustajärvi: Kysypä Maijalalta!] Entisaikaan oli Posti normaalina virka-aikana auki. Nyt kun se on paikallisen kaupan yhteydessä, niin se on seitsemän päivää viikossa auki aamu-seitsemästä iltayhdeksään. Se on aina auki, melkein kuin englantilainen publi. Älkää nyt, hyvät ihmiset, kuvitelko, että meillä olisivat esimerkiksi postipalvelut heikentyneet. Ikinä ei ole Ilomantsissa ollut niin hyviä postipalveluja kuin nyt on.

Toivon, että tähän suhtaudutaan... Ymmärrän sen, että valvontaakin pitää olla, mutta minä en ole itse uskonut siihen ylhäältä johdettuun yhteiskuntaan kovin paljon elämäni aikana ja luulen, että loppuajankin näillä ajatuksilla pärjää.

14.53 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille erinomaisesta vastauksesta. — Itsekin näen kyllä niin, että varmastikin tulevaisuudessa tämä yrittäjien oma viestintä tulee toimimaan ja on varmasti avainasemassa. Lisäksi jokaisessa kunnassa kun tietysti pohditaan ja suunnitellaan ikäihmisten palveluita ja pohditaan kuntien kokonaisturvallisuutta, johon paloturvallisuus kuuluu, kunnat varmasti ottavat omassa viestinnässään myös huomioon sen, että huolehditaan, että jokainen hormi, joka nuohousta tarvitsee, myös tulee sitten nuohottua.

Kuten edustaja Myllykoski sanoi, kilpailu on hyvästä. Kilpailu on hyvästä, ja se tulee tuottamaan meille parempia ja edullisempia palveluita, ja toivon todella, että tämän esityksen kautta niihin päästään, ja siihen myös vakaasti uskon.

14.53 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Nyt tässä kohdassa täytyy kyllä vähän pohtia, onko se kunta vai maakunta, joka sitten tulee huolehtimaan näistä asioista, ja nyt kun tämmöisiä isoja myllerryksiä on tulossa, kuinka paljon myllerryksiä sinne sekaan kannattaa heittää.

Sinänsä ministeri sanoi aivan oikein — vahinko, että lähti jo pois — että varmasti sitten korjataan, kun hormista löytyy korjattavaa. No se on hyvä, että korjataan sitten, kun löytyy korjattavaa. Tähän saakka on huomautettu aikaisemmin, että nyt kannattaisi tehdä jotakin, ettei löydy sitä varsinaista korjattavaa.

Mutta myöskin ministeri mainitsi näin, että kun tehdään putkitöitä, sähkötöitä, kiinteistöhuoltotöitä, kiinteistötekniikkaa, niin siellä on asiansa osaavat ihmiset ja nämä asiat kyllä hoituvat ja sinne tulevat aina ammattimiehet paikalle silloin kun tarvitaan. Totta, siellä on varmasti ammattitaitoinen muurari silloin kun piippu muurataan ja laitetaan, mutta nyt on kyse nuohouksesta sen jälkeen, mistä on taas kiinni paloturvallisuus siinä talossa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

8. Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2017 Kertomus K 10/2018 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Keskustelu

14.55 **Kimmo Kivelä sin** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelemme Yleisradion hallintoneuvoston kertomusta eduskunnalle yhtiön toiminnasta viime vuodelta. On erittäin hyvä asia, että eduskunta saa lähetekeskusteluun kertomuksen jo kevätestuntokauden aikana. Näin ollen se tulee valiokuntakäsittelyyn liikenne- ja viestintävaliokuntaan riittävän ajoissa.

Kertomusvuosi, niin kuin hallintoneuvoston puheenjohtajan katsauksessa on otsikoitu, oli yhtiössä tapahtumien ja tekemisen vuosi. Liioittelematta voimme sanoa, että Yle on yhteistä omaisuuttamme, se on elimellinen osa kansamme elämäntapaa ja myös itse kunkin henkilöhistoriaa. Voinemme kait sanoa, että jos omat vanhempamme tai koululaitos on meille primaarikasvattajia, niin Yleisradio on elämässämme kulkenut mukana eräänlaisena oheiskasvattajana.

Viime vuonna Yleisradioon liittyvää lainsäädäntöä uudistettiin. Keskeinen osa lainsäädännön uudistusta oli se, että hallintoneuvoston tehtäväksi tuli yhtiön strategian hyväksyminen. Tähän astihan hallintoneuvosto oli hyväksynyt strategiset suuntaviivat. Syksyllä sitten hallintoneuvosto hyväksyi uuden strategian.

Julkisen palvelun yhtiöt ovat eri puolilla Eurooppaa ja laajemminkin eräänlaisessa murrosvaiheessa. Mediakenttä muuttuu, välineet uudistuvat. On seurattava aikaa, eikä pelkääntään seurattava, vaan reagoitava muutokseen ja huomioitava ajan muutos. Onkin syvää viisautta suunnata resursseja uusiin sisältöihin ja verkkopalveluihin. On myös tunnistettava se, mikä on aikansa elänyttä. Myös työskentelytavat ja ympäristöt muuttuvat ja uudistuvat.

Sananvapaus on ollut paljon puheenaiheena viime aikoina. Sananvapaus ja -vastuu kulkevat yhdessä. Ajallemme tyypillinen ilmiö on myös niin sanotut valemediat: fake news -uutisointi valtaa alaa eri puolilla maailmaa. Tällaisessa maailmassa tarvitaan luotettavaa mediaa. Maissa, joissa on asianmukaisesti toimiva julkisen palvelun yhtiö, myös muu mediakenttä on laaja-alainen ja sananvapaus toimii hyvin.

Yleisradiolla on edelleen suuri luottamus kansalaisten keskuudessa. 76 prosenttia väestöstä Yle tavoittaa päivittäin, yli 90 prosenttia viikoittain. Myös uusien välineiden kautta alle 45-vuotiaitten ikäluokkien tavoittaminen on parantunut.

Puhemies! Mitä ilmeisimmin Suomessakin keskustelu julkisen palvelun roolista ja tehtävästä tulee laajenemaan ja keskustelu jatkuu. On yhteinen kansallinen etu, että meillä on laadukas ja luotettava julkisen palvelun yhtiö.

15.01 **Maria Tolppanen sd:** Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että on palattu takaisin parlamentaariseen valmisteluun Yleä koskevissa asioissa. Ja se on hyvä asia, että hallitus ei enää yritä tehdä enemmistö pohjalta esityksiä koskien esimerkiksi Ylen rahoitusta tai teh-

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

täviä murentaen siten Ylen riippumattomuutta. Yle on siirretty parlamentaarisella päätöksellä takaisin valtionalouden ulkopuolelle, mikä on hyvä asia kaikinensa.

Julkisen palvelun tehtävänsä toteuttava Yle on luotettavana toimijana arvokas osa yhteiskuntaamme. Median pirstaloituessa ja sähköistyessä edelleen suurten kansainvälisten toimijoiden osuus kasvaa. Julkinen, kotimainen ja kotimaisilla kielillä toimiva Yleisradio turvaa tiedonsaantimme perustarpeet ja omilla säännöillään kehittää yhteiskuntaamme tiedon ja taiteen saralla. Valeuutisten yleistyessä ja lehdistönvapauden kärsittyä myös Euroopassa on meidän huolehdittava omasta tiedonvälityksestämme. Se on äärimmäisen tärkeää.

Vaikka pienituloisimpia koskeva Yle-veron alarajan nosto helpottaakin liki 400 000 kansalaisen taloutta, on hyvä muistaa, että Yle-vero ei ole tässä maassa ensisijainen tuloerojen tasausväline, paljon parempiakin välineitä siihen on. Tällä veropohjan kaventamisella nostettiin samalla maksuluokkia, ja kun alarajaa nostettiin, niin saman tien alimmaisista veron määrää nostettiin. Eli ne, jotka nyt joutuvat maksamaan veroa, maksavat veroa enemmän kuin maksoivat aikaisemmin, ja tästä voidaan hieman tarkistella tätä asiaa enemmän.

Jos nyt on näin, että 390 000 vapautui maksamasta Yle-veroa, niin aikaisemmin tämä vapautus koski sellaisia ihmisiä, jotka tienasivat alle 11 000 vuodessa, mutta nyt niitä, joiden eläke- tai päivärahatulo on alle 14 000 euroa vuodessa taikka palkkatulo alle 14 750 euroa vuodessa. Samanaikaisesti näissä veroissa tietysti kompensoidaan: kun toisesta päästä lasketaan, niin toisesta päästä nostetaan, eli korkein ryhmä nostettiin nyt 163 euroon vuodessa, joka on 20 euroa enemmän kuin aikaisemmin. Tämä tarkoittaa, että kahden aikuisen perheessä Yle-veron osuus on yhteensä 326 euroa vuodessa. Ja tätä maksavat kaikki ihmiset, joiden palkkatulot ovat 21 270 euroa per ihminen, 21 270 euroa palkkatuloa tai 20 520 euroa eläke- tai päivärahatuloa, ja on muistettava, että tämä 163 euroa vuodessa, 326 euroa kahdelta aikuiselta, esimerkiksi pariskunnalta, on sama, olipa palkkatulo tuon 21 270 tai 250 000. Siis kaikilla on sama. Se on suurin mahdollinen vero, mikä voidaan periä, 163 euroa. Minä vain kysyn, onko tämä tasapuolista.

Sama linja jatkuu myös yhteisöpuolella, nimittäin yhteisö ei ole verovelvollinen Ylen osalta, mikäli verotettava tulo on alle 50 000 euroa vuodessa. Suurin mahdollinen yhteisövero on 3 000 euroa, ja sitä maksetaan, jos verotettavaa tuloa on 867 142 euroa tai enemmän. Ja huomatkas: Yle-vero on verotuksessa vähennyskelpoinen yhteisöjen osalta. Vaikka yhteisön verotettava vuositulo olisi 20 miljoonaa, niin yli 3 000:ta euroa se ei Yle-veroa maksa, ja sekin 3 000 euroa on vähennyskelpoinen verotuksessa.

Eli kyllä tässä hieman olisi ehkä syytä myöskin näiltä osin katsoa, miten nämä maksut lankeavat ja kenelle ne lankeavat ja mitä todellisuudessa tapahtui, kun Yle-verosta vapautettiin ihmisiä. Sinänsä se on hyvä asia, että vapautettiin, mutta pitää katsoa myöskin, mitkä ovat sen vaikutukset eteenpäin. Ja se, että se alaraja on edelleenkin alle 15 000 euroa vuodessa, on todella alhainen raja.

15.06 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kiitos hallintoneuvoston puheenjohtajalle, edustaja Kivelälle Ylen hallintoneuvoston kertomuksen esittelystä.

Ylen tehtävänä on olla riippumaton ja luotettava toimija. Jos tähän tulee säröjä, kansalaisten luottamus Yleen alkaa horjua. Sananvapaus, korkeatasoinen journalismi ovat ehdottoman tärkeitä kulmakiviä Ylen toiminnassa. Kotimaisen kulttuurin vaaliminen on myös perustehtävä, joka ei saa unohtua kansainvälisyyden huumassa.

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

Ylen pitää palvella kaikkia veronmaksajia aivan sieltä vauvasta vaariin asti. Ohjelmapolitiikassa joskus pääsee unohtumaan tämä asia. Plussaa annan korkeatasoisista lastenohjelmista. Myös kotimaista draamaa pitää tulevaisuudessa lisätä, se on erittäin hyvää. Ja urheiluoohjelmat ja Euroviisut — se on tärkeää, että jokainen kansalainen pystyy näkemään ja kokemaan myös näitä suuria tapahtumia.

Sitten vielä musiikkipuolesta. Vaikka hallintoneuvosto ei puutukaan ohjelmasisältöihin, niin sellaisia terveisiä kuitenkin sinne Ylelle, hallitukselle ja myös ohjelmapäälliköille: Ylen musiikissa ei saisi mennä niin kuin nyt mennään, että on tällaiset musiikkilistat, joissa määrätty muutama kymmenen biisiä soi aamusta iltaan. Kyllä veronmaksajat ympäri Suomen ovat ansainneet sen, että musiikkia esitetään laajasti, myös eri maakuntien musiikintekijöiden musiikkia eikä pelkkää musiikkilistaa. Se on enemmän kaupallisten toimijoiden tehtävä.

15.08 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Yhdyn niihin näkemyksiin, jotka täällä on jo esitetty, että on todella tärkeää, että Ylen pohja on parlamentaarinen, ja tälläkin vaalikaudella on parlamentaaraisesti pystytty sopimaan sekä Ylen rahoituksesta että hieman uudistamaan myöskin Ylen tehtäviä ja Yle-lakia. Itse asiassa ei taida tällä vaalikaudella kovin montaa muuta isoa asiaa ollakaan, ehkä ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja Ylen lisäksi, mistä olemme pystyneet sopimaan. Eli on hyvin tärkeää, että on juuri tässä asiassa kyetty näin tekemään, ja se on äärimmäisen tärkeää Ylen riippumattomuuden näkökulmasta.

Ylen rooli on mielestäni tänä päivänä vieläkin tärkeämpi kuin se on ollut ennen. Koska me elämme nyt siinä maailmassa, että erilaisia valeutisia ja monenlaista disinformaatiota tulee paljon erityisesti sosiaalisen median kautta, niin on todella tärkeää, että meillä on laatumedioita, ja Yle on siinä keskeisessä asemassa.

Näen myös sen kehityksen, että Yle entistä enemmän tekee yhteistyötä kaupallisten toimijoiden kanssa, hyvänä siinä mielessä, että nämä kaupalliset toimijat — puhun nyt esimerkiksi Mainostelevisiosta tai maakuntalehdistä — ovat myöskin laadukkaan journalismin puolestapuhujia. Sillä tavalla on tärkeää, että myös se elementti tulee säilymään tässä suomalaisten tiedotusvälineiden kentässä, koska ne yhdessä Ylen kanssa palvelevat sitä tavoitetta, että mahdollisimman moni suomalainen saa laadukasta ja punnittua tietoa. Sitä pidän erittäin tärkeänä.

Edellinen puhuja mainitsi myös esimerkiksi kotimaisen draaman. On totta, että Suomi on vielä draamatuotannossa pieni tekijä pohjoismaisellakin tasolla, mutta tässäkin on hyvä, että Yle kykenee tekemään yhteistyötä myöskin kaupallisten toimijoiden kanssa, koska ne ovat yleensä erittäin isoja hankkeita. Jos me haluamme, että suomalaista draamaa näkyy myös maailmalla, niin ne ovat jopa Ylelle yksinään liian isoja panostuksia. Eli tämän tyyppistä yhteistyötä meidän on tehtävä. Aivan samoin urheilun puolella: urheiluoikeudet ovat kalliita, ja on ihan viisasta, että joissakin tapauksissa Yle keskittyy tiettyihin tehtäviin ja esimerkiksi kaupalliselle puolelle jää sitten joitakin sellaisia, joissa on enemmän liiketoimintamahdollisuuksia. Tietenkin tätä tasapainoa pitää hakea, jotta myös Ylellä säilyy se hyväksyttävyyttä, että siellä tulee niitäkin urheilutapahtumia, jotka ovat laajalti ihmiselle tärkeitä.

Kaiken kaikkiaan tällä hetkellä tämä Ylen tilanne näyttää varsin hyvältä ja tasapainoiselta.

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

15.11 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa herra puhemies! Ilolla kuuntelin edustaja Satosen puheenvuoroa, joka oli vähän niin kuin kärkijoukoissa, että ollaan nyt tässä tilanteessa. Samoin kunnioitan ensimmäistä puheenvuoroa edustaja Kivelältä, joka aloitti tehtävässään perussuomalaisissa ja on nyt sitten sininen unelma, mutta joka tapauksessa hänen rehellinen ja oma mielipiteensä huokui sitä, mitä hän henkilökohtaisesti on kansanedustajana.

On tärkeää, että meillä on Yle, ja on tärkeää, että tämä eduskunta on tehnyt päätöksen siitä, kuinka ihmisiä verotetaan. Edustaja Tolppaselle, joka on nyt täältä lähtenyt, täytyy sanoa, että me olemme parlamentaarisesti hyväksyneet sen, kuinka verotus ja Yle-vero jakautuvat. En voi sitä kritisoida, koska olen ollut itse siinä päätöksenteossa mukana ja minun mielestäni se on oikeudenmukainen. Varmasti aina löytyy joku, joka kärsii, ja joku, joka hyötyy, mutta joka tapauksessa on todella tärkeää, että meillä on Yle.

Mikä kaikkein tärkeintä, on se, että me voimme olla valmiita tässä parlamentissa, eduskunnassa, vastaamaan siihen haasteeseen, että valemedia ei ryöstä meiltä, kansalta tietoa. Tämä on Ylen kaikkein keskeisin merkitys, mikä tässä maassa on. Tämä kanava antaa meille sen kaiken mahdollisuuden uskoa. Me voimme joka kerta olla eri mieltä siitä, että ”miksei minun ääneni kuulu Ylessä”, ja arvostella Yleä. On se sitten perussuomalaisten, vasemmistoliiton tai kokoomuksen osalta, aina voimme kritisoida, että tämä ei ole tasapuolisesti tehtyä.

Mutta täältä talosta ei johdeta sitä, mitä on journalismi. Sen tekee Ylen päätoimittaja, uutistoimituksen pääjohtaja. Emme me täältä sitä johda. Me johdamme vain sitä, että me mahdollistamme, että tässä maassa on yksi kanava, joka on kansanvaltainen kanava. Me turvaamme rahoituksen sinne, ja siinä mielessä se, mitä edustaja Kivelä omassa puheenvuorossaan toi esille, on juuri näin, ei siihen ole mitään kiistämistä. On todella hienoa, että me voimme tässä ryhdikkäästi seisoa varmasti yhdessä rintamassa, että Yle on kuitenkin se kanava, josta me päätämme täällä.

Sen suhteen, mikä on se journalismin linja, minä toivoisin kovasti, että siihen emme halua täältä puuttua. Me vain toteutamme rahan, jolla mahdollistetaan ne lastenohjelmat, eikä meidän tarvitse täällä sitten puuttua siihen, onko heinähattu- ja vilttihattuohjelmistot kohdillaan, onko jollakin intiaanipäähine tai ei. Me vastaamme täällä rahoituksesta ja mahdollisuudesta siihen, että meillä on riippumaton media, ja se on meidän tehtävämme tässä talossa. Meidän kuuluu valvoa sitä, että meillä on ainakin yksi kanava, joka kriittisesti uskalltaa suhtautua niin, että minuakin joskus ärsyttää — saattaa ärsyttää joskus edustaja Kärnäkin — mutta joka tapauksessa tämä talo luo ne puitteet, ja niin kuin Kivelä sanoi, tämä asia on nyt kohtuullisen hyvällä tolalla.

15.15 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ensinnäkin kollegoille hyvästä ja samanmielisestä keskustelusta.

Kuten usein tässä todettu, tänä valeuutisten aikakautena on äärettömän tärkeää se, että meillä on Ylen kaltainen luotettava ja riippumaton media, jota sitten ohjataan täältä parlamentaarisesti. Kuten edustaja Myllykoski totesi, itse näihin journalistisiin linjoihin ja sisältöihin ei ole meidän tehtävämme puuttua vaan luottaa siinä sitten Ylen toimitukselliseen ammattitaitoon.

Haluan todeta, että Ylellä on myös äärettömän tärkeä rooli Suomessa vähemmistökielten kannalta. Esimerkiksi saamenkieliset uutiset ja saamenkieliset lastenohjelmat ovat ää-

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

rettömän tärkeitä, kuten myös karjalankieliset, aivan sen kulttuurin elinvoiman ja kielen säilymisen kannalta.

Meillä on aika paljon käyty keskustelua Saamenmaalla siitä, miten Yle Saame toimii. Haluan kuitenkin tässä esittää kehotuksen hallintoneuvostolle, että nyt tällä tulevallla toimikaudella tarkastelisitte sitä Yle Sápmin toimintaa, millaista se on, minkätyyppisiä sisältöjä siellä esitetään. Valitettavasti tämän median osalta useat kansalaiset ovat ottaneet yhteyttä, että sitä linjaa ei pidetä täysin objektiivisena, ja pitäisin tärkeänä, että hallintoneuvosto kiinnittää huomiota ja varmistaa, että myös Yle Saamen uutisointi, millä tavalla se asioita esittää, on monipuolista ja ennen kaikkea objektiivista.

15.17 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Täällä on kuultu taas paljon ylisanoja Ylestä. Huomautan kuitenkin, että ei tällaisen mediatalo Ylen riippumattomuus itsessään takaa journalismin laatua. Riippumattomuus ei ole suoranainen laadun tae. Se on ongelmallista juuri, jos journalismin linja ei ole, varsinkaan siis verovaroin maksetulla yhtiöllä, enää puolueeton ja objektiivinen. Siinähan ei ole sinänsä mitään nokan koputtamista, jos joku yksityinen mediatalo ei toimi puolueettomasti, mutta kyllä Ylen osalta tämä journalistinen linja ja siitä keskustelu ovat mielestäni ihan perusteltuja juuri siksi, että se on verovaroin ylläpidetty mediatalo.

Siinä journalismissa näkyy yleisiä mediassa olevia trendejä, siis niitä mielipidesuuntauksia, jotka ovat puolueettomuuden kanssa ristiriidassa, ja näitä ovat tällä hetkellä muun muassa uutisasenne Yhdysvaltain presidenttiin, Israel—Palestiina-konfliktiin, maahanmuuttoon, tai jos Suomen sisällä katsotaan, Helsinki-keskeisyys, joka uhkaa valtavasti meidän mediapuolueettomuuttamme, jos kaikki peilataan Helsingin punavihreään kuplaan tai punavihreästä kuplasta käsin. Ylellähän on näitä alueellisia uutispisteitä hyvin ja on paljon henkilökuntaa alueellisesti, niin että toivoisin, että Yle pystyisi tässä tosiaankin ottamaan sellaisen puolueettoman median roolin tulevaisuudessa, sikäli kuin haluamme Ylen toimintaa jatkaa. Mielestäni se on todella harkinnan paikka, halutaanko sitä jatkaa ihan näin laajana ja tällaisenaan, mitä Yle on nykyisin.

15.19 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kyllä minusta on erittäin tärkeää, että meillä on julkisen palvelun yhtiö Yle, ja on erittäin tärkeää, että nimenomaisesti tällä hetkellä on saatu aikaan tilanne, että siellä se rahoitusnäkökulma on vakaa. Kaikki me muistamme ne tilanteet, mitä tässä oli vielä muutama vuosi sitten, eli tärkeää, että edustaja Satosen johtama työryhmä sitten monine vaiheineen pääsi tätä taloutta tietyllä tavalla kuitenkin turvaamaan vakaalle pohjalle.

Kyllä minä uskon, että tietynlainen eräänlaisen sivistyksen ja muun yksi hyvä kulmakiivi on se, että meillä on riippumaton yleisradioyhtiö, ja tästä pitäisin kiinni. Olen tyytyväinen siitä, että nyt tällä hetkellä olemme löytäneet sen, että myös Yleä koskevat linjaukset on tehty parlamentaarisesti. Täällä eduskunnassahan oli aika isokin keskustelu muutama otteeseen, kun meinasi käydä niin, että joitain linjanvetoja olisi hallitusvetoisesti tehty, ja oli hienoa nähdä, että kuitenkin lopulta päädyttiin siihen yhteiseen näkemykseen, että Yleisradio on eduskunnan radio ja se ei ole hallituspuolueiden eikä hallituksen radio, ja nimenomaisesti tämä asema turvaa Ylen riippumattomuuden.

Noin yleisesti ottaen sanoisin kyllä, että Yleisradio koetaan varsin luotettavaksi toimijaksi. Muistaisin ainakin menneiltä ajoilta tutkimuksia, missä Ylen uutisiin luotettiin varsin korkealle, ja itse pidän erityisen hienona esimerkiksi, että Yle tarjoaa tätä lastenohjel-

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

matuotantoa, mikä on täällä ainutkertaista ja hienoa. Kyllä yleisesti ottaen Yle tekee hyvää ja tärkeää työtä, ja sille turvallinen jatko edelleen olisi suotavaa ja on suotavaa.

Kaiken kaikkiaan Ylen toimintaympäristössä tietenkin tämä alueellisuus on todella tärkeää ja se, että on maakunnissa radioita ja että on sitten Tampereella Mediapolis tai muuta. Tämä on tosi tärkeää, ja aina näkisin niin, että alueellisuutta ja sen toiminnan turvaamista ei voi kaiken kaikkiaan liikaa korostaa.

Mutta, puhemies, sitä pidin hieman ongelmallisena, että aiemmassa puheenvuorossa viitattiin jopa sellaiseen seikkaan, että jostain syystä pitäisi alkaa miettiä, onko Ylen toiminnan jatkaminen mielekäästä tai jotain sinnepäin. Tällaista puhetta en ole kyllä kovin mielelläni kuulemassa. Nimittäin minusta on ollut hyvin tärkeää se, että parlamentaarisesti ja yhteisesti ollaan täällä tunnustettu se, mikä merkitys Yleisradiolla on.

Kaiken kaikkiaan, puhemies, pitäisin hyvänä, että tämä rahoitusratkaisu saatiin aikaiseksi mutta myös että samaan aikaan nähtiin kaiken kaikkiaan koko median merkitys tänä päivänä. Se, että meillä on laadukasta mediaa, riippumatonta uutistarjontaa ja niillä on hyvät toimintaedellytykset tässä valtavan haasteellisessa toimintaympäristössä, on iso tehtävämme, ja siksi on ollut tärkeää myös esimerkiksi [Puhemies koputtaa] ottaa huomioon kaupallisen uutistoiminnan mahdollisuuksien tukeminen.

15.22 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Taviolle on tavallaan pakko vastata, että varmaan me kaikki olemme aina kohdaltamme pettyneitä siihen, kuinka meitä kohdellaan, mutta olen ottanut sen pyykin vastaan, mitä minulle on tullut, ja olen ollut siihen osaltaan tyytymätön, kun olisin halunnut enemmän ja vielä enemmän.

Kysymys on siitä, että Yle on kuitenkin se kanava, jota voidaan täältä talosta ohjata vain siten, että meillä on hallintoneuvosto, joka täältä nimitetään. Se huolehtii siitä, mikä mahdollistaa sen, että me emme päästä tähän maahan valedioiden vyöryä, että meillä on täällä parlamentaarisesti yhdessä hyväksytty media, josta me, kaikki puolueet, olemme sitä mieltä, että on hyvä, että on yksi sellainen media, joka huolehtii siitä, että me tuotamme meille kaikille hyväksyttävää tietoa. Se on hirvittävän tärkeätä.

Nyt, kun ei ole onneksi mediaa paikalla, on pakko kehua edustaja Satosta, että se työryhmä pääsi näissä asioissa hyvin eteenpäin ja pystyttiin sopimaan rahoituksesta, mikä on aivan mahtava juttu, kiitoksia siitä edustaja Satoselle.

Kyllä meidän nyt pitää oikeasti nähdä se totuus: jos me haluamme tässä demokratiassa elää, niin me haluamme ja me tarvitsemme sellaisen median, joka mahdollistaa sen, että meille ei tule valedioiden hyökkäysaaltoa tähän maahan. Ja vaikka se on valitettavaa kaupallisten yhtiöiden näkemyksen mukaan, että olemme myös netissä mukana, tarjoamme sinne palveluita, mikä ärsyttää tietysti kaupallisia mediatuottajia, niin kyllä minä ajattelen ja toivon, vaikka lapseni ovat nyt jo aikuisia, että heidänkin lapsensa voivat saada jostakin sellaisen kanavan, johon voi tukeutua, että ”tätä uutista on tuotettu yhteisillä veroroilla, yhteisillä parlamentaarisilla päätöksillä, tähän voi luottaa”, ettemme joudu tavallaan hakemaan ja eksymään siihen tilaan, että kuinka tässä maassa tiedotetaan politiikasta. Jos tämäkin keskustelu pistettäisiin pieniin palasiin, niin tästä saisi aika erikoisen uutisen, eikä se välttämättä olisi valheellista mediaa, mutta se näyttäisi aivan erilaiselle tästä kokonaisuudesta, [Puhemies koputtaa] mistä me täällä keskustelemme. Sen takia haluan, että asia menee juuri niin kuin nyt menee.

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

15.26 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tästä täytyy todeta se, että kun nämä parlamentaariset ratkaisut on saatu aikaan, niin siitä hyvästä yhteistyöstä on kyllä kaikkia puolueita syytä kiittää. Kaikissa silloisissa eduskuntaryhmissä se yhteinen sopu silloin hyväksyttiin, mikä oli tietysti äärimmäisen tärkeää.

Mutta vielä ihan sen verran tästä ohjelmasta, että aivan kuten edustaja Myllykoski täällä ja monet muutkin ovat sanoneet, niin totta kai on niin, että aika ajoin tulee tilanteita, jolloin yksittäinen puolue tai yksittäinen edustaja tai yksittäisen puolueen kannattaja ei varmaan ole tyytyväinen siihen, millä tavalla asia on Ylessä uutisoitu. Mutta kyllä se, että poliitikot olisivat päättämässä siitä, miten siellä journalismia tehdään ja miten uutisoidaan, on lopun tie. Silloin me emme enää tarvitse Yleisradiota mihinkään, jos se ei ole riippumaton. Se on ihan kaiken a ja o, ja tämä tulee myöskin niistä maista, sanotaan nyt vaikka Isosta-Britanniasta, missä BBC on korostetun puolueeton, vaikka siellä vastakkainasettelu politiikassa on vielä paljon voimakkaampaa kuin se on meillä. Mutta se sen sijaan on asia, jossa me olemme pidemmällä kuin he, että meillä parlamentaarisesti päätetään esimerkiksi rahoituksesta ja Yle-lain muuttamisesta. Siellähän tosiasiaa opposition vaikutusvalta rajoittuu parlamentissa käytävään keskusteluun mutta ei siihen, että pääsee päättämään esimerkiksi rahoitustasosta, mikä on ihan olennainen asia.

Eli kyllä tämä meidän mallimme on, että nämä isot linjaukset tehdään parlamentaarisesti — ja toivottavasti myös jatkossa kyetään tekemään yksimielisiä ratkaisuja — ja sitten ne journalistiset valinnat tehdään siellä käytännön tasolla niitten ammattilaisten keskuudessa, jotka siellä toimivat. Ylehan on vetovoimainen työnantaja, eli kyllä sinne varsin laadukasta porukkaa koko ajan myöskin hakeutuu, ja onneksi tällä hetkellä tilanne on ymmärtääkseni kaikin puolin hyvä myös siellä toimituksen puolella.

Eli kyllä nämä isot periaatteet ovat arvokkaita, näistä pidetään kiinni, ja uskonkin, että se on täällä vahva näkemys myös jatkossa. Toivon, että se on ihan yksimielinen näkemys, koska silläkin on tosi iso vaikutus, että me kaikki koemme, että tämä on sellainen asia, jota meidän pitää yhdessä puolustaa.

15.28 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoski, ensinnäkin te olette väärässä: ei hallintoneuvostossa kritisoida Ylen journalismin sisältöä. Varmistin sen juuri tässä vieressä istuvalta hallintoneuvoston puheenjohtajalta. Hänkin taisi sen tuossa puheessaan sanoa. Ei se ole mikään oikea foorumi tämän kritisoimiselle, vaan tämä on aivan oikea foorumi.

Edustaja Satonen samoin: Missä teidän mielestänne Yleä sitten tulisi kritisoida, jos sitä ei täällä saa kritisoida? [Arto Satonen: Totta kai saa täällä kritisoida!] Mikä on oikea paikka sille?

Pelkästään se, että jonkun mediatalon arvoksi kirjataan johonkin sen mediatalon ohjelmaan riippumattomuus — sen kaikki ymmärtävät, että se itsessään ei tee siitä riippumatonta. Täällä ollaan useiden puheenvuoroissa todettu, että Ylen meidän yhteiskuntaamme tuottama lisäarvo on juuri se riippumattomuus mediana. Tästähän voidaan siis tehdä se päätelmä, että mikäli se lisäarvo, riippumattomuus, puuttuisi, niin silloin Yleä ei tavallaan tarvittaisi tai silloin sillä ei olisi sitä arvoa. Eli tämä keskustelu on mielestäni hyvinkin oleellinen, onko Yle riippumaton vai ei.

Ylen arvoissa on kirjattu myös suomalaisen kulttuurin puolustaminen. Nyt tilanne on se, että täällä eduskunnassa kukaan ei halua arvioida sitä, puolustaako Yle suomalaista kulttuuria. Se jää jokaisen kansalaisen ja Ylen katsojan pääteltäväksi ihan itse. Sitä katsoo oh-

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

jelmia ja päättelee itse, onko siinä selvästi punaisena lankana suomalaisen kulttuurin puolustaminen vai ei.

Tein myös hiljattain kirjallisen kysymyksen median objektiivisuudesta, ja se ymmärrettiin väärin, aika lailla vähän tähän samaan tapaan valitettavasti kuin edustaja Satonen tuossa vihjaili eli siihen, että joku, minä täällä haluaisin ikään kuin ryhtyä journalistiksi kirjoittamaan niitä juttuja tai tarkastamaan niitä juttuja tai valvomaan. Ei, sitä minä en halua enkä ole esittänyt, vaan kysymys oli juuri siitä, millaista koulutusta journalistille on, onko se tarpeeksi laadukasta, millaiset ovat valvontamekanismit. Meillä on esimerkiksi Julkisen sanan neuvosto, mutta toistuvasti nähdään, että sen ei koeta olevan riittävä valvontamekanismi ylläpitämään sitten taas sitä riippumattomuutta. Ylipäänsä riippumattomuuden aikaansaanti ei ole mikään ihan itsestäänselvyys, ja sitten juuri jos sitä ei saada aikaan ja kun on myös tämä muu ohjelmatuotanto, niin kyllä minusta olisi syytä keskustella Ylen budjetin laskemisesta.

15.31 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ennen kaikkea edustaja Myllykoskelle ja Satoselle erinomaisista puheenvuoroista. Kuten todettua, meillä on varmasti paljon poliitikkoja ja paljon tahoja, jotka eivät koskaan ole täysin tyytyväisiä siihen, minkätyyppisiä sisältöjä se Yle tuottaa, mutta tietysti se ehkä osaltaan todistaa sitä riippumattomuutta, jos me kaikki olemme aina välillä hivenen tyytymättömiä.

Tähän edustaja Tavion puheenvuoroon totean, että tietystikin on niin, että eri uutistoimituksissa ihmisillä, jotka näitä sisältöjä tuottavat, on omat maailmankatsomuksensa, ja aivan täysin objektiivista uutisointia, jos nyt rehellisesti puhutaan, ei ole olemassakaan. Ylen tehtävä on kuitenkin äärimmäisen tärkeä, ja ennen kaikkea näiden monesti mainittujen valemedioiden, valeuutisten vastustamisessa tälläkin talolla on tärkeä rooli. Näiden osalta haastan kyllä myös koko salin ja kaikki edustajat siihen, että itsekin kehitämme aina sitä omaa medialukutaitoamme ja varsinkaan tuolla sosiaalisessa mediassa emme nopeasti jaa houkuttelevilta näyttäviä uutisia, ellemmme ole aina varmistuneet siitä, että ne ovat sitten ai-toja.

Vielä hivenen täytyy hämmästellä Tavion puheenvuoroa Julkisen sanan neuvostosta siinä mielessä, että itse pidän sitä erinomaisena valvontamekanismina ja pidän Journalistin ohjeita hyvinä. On hyvä, että meillä on tällainen elin, joka itse itseään arvioi ja katsoo. Ja toivonpa muuten, että myös perussuomalaisten oma uutislehti Suomen Uutiset sitoutuisi Journalistin ohjeisiin. Teilläkin tuotetaan hyviä sisältöjä välillä siellä lehdessä, mutta itse en valitettavasti aio sellaisia uutisia jakaa, mikäli tämä media, joka niitä tuottaa, ei ole Julkisen sanan neuvoston jäsen eikä sitoutunut Journalistin ohjeisiin.

15.33 Kimmo Kivelä sin: Puhemies! Yleisradion hallintoneuvoston asetelma on erittäin nerokkaasti rakennettu, kun on tämä palomuri toimituksellisten linjausten, ohjelmapolitiikan, ja sitten hallintoneuvoston välillä, niin ettei hallintoneuvosto puutu niihin asioihin. Mikäli näin olisi, se olisi aivan loputon suo. Itse kukin meistä voi katsoa tuolta Ylen Elävästä arkistosta, kun 70-luvun alussa toimivat sekä radiossa että tv:ssä omat ohjelmaneuvostot, joissa ohjelmia käsiteltiin. Kyllä tuollainen tämän päivän näkökulmasta varsin tragikoomiselta näyttää, ikään kuin poliitikoista koostuva elin olisi jonkunlainen journalistinen ylituomari.

On selvää, että kaikki eivät voi olla koko ajan kaikkeen tyytyväisiä, aivan niin kuin edustaja Kärnä ansiokkaasti sanoi. Eikä tämä koske pelkästään poliittisia ohjelmia. Kyllä

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

joku yksittäinen urheilulaji saattaa kokea, että sitä on liian vähän Yleisradiossa esillä tai siitä uutisoidaan liian vähän ja niin edelleen. Ja leikillisesti on tullut sanottua, että urheiluohjelmatkin olivat parempia silloin, kun Lasse Virén juoksi ja Eero Mäntyranta hiihti, että siinäkin taso on mennyt huonommaksi. No, leikki sikseen. Mutta itse kun tässä tehtävässä nyt kolme vuotta olen ollut, niin poliittista palautetta tulee laidasta laitaan: välillä väitetään, että on liikaa tännepäin kallellaan, ja välillä, että liikaa sinnepäin kallellaan. Eiköhän se touus siltä väliltä löydy.

15.35 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Vielä ehkä muutama sana edustaja Tavion puheenvuoron johdosta.

Ensinnäkin, minusta te olette täysin oikeassa siinä, että tämä on se paikka, jossa kyllä voidaan — ja pitääkin — keskustella Ylestä ja esimerkiksi rahoituksen tasosta. Parlamenttihan on se, joka sen päättää.

Riippumattomuus toki on merkittävä asia nimenomaan tiedonvälityksen osalta, mutta totta kai Ylellä on paljon muutakin roolia. Tässä on jo puhuttu sen roolista niin kulttuuri-ohjelmien tuottajana kuin urheiluohjelmien tuottajana. Yksi merkittävä asia on se, että se pitää yllä esimerkiksi kielellisten vähemmistöjen ohjelmia tavalla, jota kaupalliset eivät varmastikaan kykenisi tarjoamaan, ja niin poispäin. Eli kyllä se Ylen rooli on tietenkin paljon laajempi kuin pelkästään tämä yksi.

Mutta siltä osin haluaisin kyllä vielä puheenvuoroa kommentoida, että kun te samassa puheenvuorossa ensinnä toteatte, että suomalaisen kulttuurin puolustaminen on tärkeää, ja sitten toteatte toiseksi sen, että Ylen rahoitusta pitää merkittävästi vähentää — niin ymmärsin — niin miten tämä yhtälö on mahdollista toteuttaa? Koska jos me ajattelemme vaikka kotimaista draamatuotantoa, mitä tahansa kotimaista musiikkia tai muuta, niin yksi asia, jonka ymmärsin, kun tämän työryhmän vetäjänä olin, on se, että meillä on valtava määrä ihmisiä, jotka eivät ole edes Ylen palveluksessa mutta jotka tuottavat esimerkiksi freelancerina tai elävät osittain siitä tulosta, jonka Yleltä saavat, vaikka pääasiallinen tulo olisikin muualta. Eli jos Ylen rahoitusta tullaan merkittävästi pienentämään — silloin tietysti kyse on siitä, mistä sitä pienennetään — on aivan varmaa, että se tulee huomattavasti vähentämään nimenomaan kotimaista tuotantoa, koska Yle on niin iso sen tuotannon ostaja tavalla tai toisella. Siinä mielessä kyllä on nimenomaan niin, että jotta suomen kieli ja Suomen kulttuuri säilyvät vahvasti tässä globaalissa maailmassa, niin siinä Ylellä on ihan keskeinen rooli, ja olisin kyllä aika varovainen lähtemään sinne isoa leikkausta tekemään. Ja myönnän ihan suoraan, että itselleni tämä asia aukesi vasta sen jälkeen, kun jouduin sen ongelman eteen ja katsomaan, mitä olisi vaikuttanut esimerkiksi se, jos olisi leikattu 100 miljoonaa tai 200 miljoonaa — niin kuin tällaisia kevyitä heittoja oli — että mitä se oikeasti olisi vaikuttanut.

15.38 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Pakko aloittaa tämä puheenvuoro sillä, että meillä alkaa kyselytunti torstaisin kello 16 ja televisiointi loppuu noin kello 16.50. Sen jälkeen alkaa kielellisen vähemmistön uutisointi, jolloin sitten parlamentin kyselytunnin, mikä on tarkoitettu oppositiopuolueille, niin että he voivat hallitukselta kysyä kysymyksiä, televisiointi keskeytetään arvostetusti ja kunnioitetusti erään kielivähemmistöryhmän vuoksi. Tästä kun käydään keskustelua, niin se on aika mutkikasta sitten, kun käydään tätä keskustelua Ylen kanssa. Tähän varmaan tarvitaan edustaja Satosta välimie-

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

heksi. Toivottavasti kansliatoimikunta sitten ottaa tähän keskusteluun edustaja Satosen, että saadaan tämä asia kohtuullisesti hoidettua.

Mutta, edustaja Tavio, en oikein ymmärtänyt, mitenkä teitte ristiriidan asioista, mistä täällä ollaan keskusteltu. Eivät rahoitus ja ohjelma-aika ole ristiriidassa. Kyllä me täällä kaikki ymmärrämme sen, että on erilaisia näkemyksiä ja niitä pitää tuoda julki. Samoin kuin edustaja Kivelälle hallintoneuvoston puheenjohtajana: Vaikka väitetään — tai olitte kuiskannut edustaja Tavion korvaan — että ei hallintoneuvostossa tehdä ohjelmapolitiikkaa, niin ei ohjelmapolitiikkaa, mutta täältä valitut kansanedustajat istuvat hallintoneuvostossa ja vievät eri puolueiden näkemyksiä Ylelle. Se on se paikka. Ei tämä keskustelu johda poliittista eikä taloudellista toimintaa. Me teemme täällä taloudellisia päätöksiä mutta emme journalistisia päätöksiä. Minun mielestäni juuri hallintoneuvosto on se, missä puolueiden edustajat voivat kertoa yhtiölle, että nyt näyttää sille, että journalistinen linja on vinoutunut. Siellä se pitää tuoda ilmi, että olemme tyytymättömiä jonkun puolueen edustajina, että linja on nyt vinoutunut. Se on se paikka, missä se voidaan tehdä. Ei täältä ulkolaidalta kannata huudella.

15.41 Ville Tavio ps: Edustaja Myllykoski, kiitos kommentteistanne ja vastauksestanne. Siis varmasti siellä voidaan keskustella ja toivottavasti keskustellaankin. Sinänsä pidän tätä ihan huvittavana silti, että eduskunnan täysistunnossa käsitellään Ylen hallintoneuvoston kertomusta ja Ylen asiaa ylipäänsä. Kun meitä on täällä 200 kansanedustajaa, jotka voivat nyt puhua Ylestä, niin kyllä minä uskoisin, että Ylellä olisi joku, joka tätäkin keskustelua seuraa — jos ei nyt seuraa, niin vähintään lukee pöytäkirjan, kaiken järjen mukaan. Kyllä kai 500 miljoonan budjetilla sellaista saa, eli tämä on varmaan sinänsä ihan hyvä hetki myös kritisoida.

Edustaja Satonen puhui tuossa ihan kauniisti siitä, että suomalaisuutta pidetään yllä Ylen kautta. Siitä olen itse asiassa hyvinkin samaa mieltä. Sen pitääkin olla nimenomaan painopistealueita, mutta sitten siinä on nimenomaan ongelmana esimerkiksi se, että no, minkä takia Yle sitten ostaa ulkomaista tuotantoa niin paljon. Tarvitaanko Ylellä oikeasti Game of Thronesejä vai mitä näitä kaikkia sarjoja siellä pyöritellään? Tarvitseeko tavaltaan tällaisen julkisen mediatalon olla näitä näyttämässä? [Arto Satosen välihuuto] Uskoisi tämän olevan kokoomuksenkin mielestä vähän outoa.

Edustaja Kärnä, te nostitte tuossa esiin vasta-argumentin, minkä olen ennenkin kuullut, että perussuomalaiset eivät saisi kritisoida Yleisradiota tai tätä koko Julkisen sanan neuvoston järjestelmääkään, koska Suomen Uutiset ei kuulu tuohon Julkisen sanan neuvostoon, niin, ei ole siis sitoutunut Julkisen sanan neuvostoon ja niihin journalismin ohjeisiin. Se johtuu siitä, että me haluamme pitää meidän puoluelehtemme rehdisti meidän puoluelehtenämme. Emme me edes väitä, että se olisi riippumaton. En minä edes halua, että meidän puoluelehtemme olisi mitenkään riippumaton, vaan sen on tarkoituskin olla puolueellinen, Suomen edun ajaja, kansallismielisyyden edun ajaja. Se ei silti tarkoita sitä, että se olisi laaduton, kuten tuossa vihjailitte vähän, että sitä ei uskaltaisi jakaa. [Mikko Kärnä: En vihjaillut!] — Tarkoititte, että se on laadukas sitten, hyvä. — Elikkä te tarkoititte, että se on laadukas, ja se pitää ihan paikkansa. Kyllä sitä uskaltaa jakaa, vaikka se ei kuulu Julkisen sanan neuvostoon, nimittäin kuitenkin se noudattaa lain normeja esimerkiksi siten, että kyllä virheet oikaistaan siinäkin julkaisussa ja sinne on vastikeoikeus.

Tässä viittaamaani Julkisen sanan neuvostoon vielä edustaja Kärnäälle selkeytyksenä, että minä nimenomaan esitin, että tulisi miettiä, miten sitä järjestelmää parannetaan, esi-

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

merkiksi keinoja, joilla se voisi puuttua tiukemmin tähän sääntelyyn, koska tällä hetkellä se on ikään kuin hieman sellainen pehmeän rooli tässä järjestelmässä.

15.44 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Yle on tärkeä toimija, sitähan ei kukaan kiistä. Mikä muu taho esittäisi ja toisi ohjelmia viittomakielisille, saamelaisille ja niin edelleen?

Mutta edustaja Tavion kanssa olen täysin samaa mieltä ja samalla aaltopituudella [Eduskunnasta: Samalla kanavalla!] siitä asiasta, että kyllä tämä meidän eduskunnan istuntosali on sellainen foorumi, missä voi myös Yleä arvostella ja tuoda esille asioita, mitkä ovat mielestämme epäkohtia, ja toivomuksiakin ja lähettää viestejä, ja nyt varsinkin, kun hallintoneuvoston puheenjohtajakin on paikalla, niin hän varmaan viestit vie perille Ylelle.

Suomalaisen kulttuurin kotimaisuusosuutta Ylen ohjelmistossa täytyy jatkuvasti pitää esillä, ja siitä pitää muistuttaa, ettei se unohdu. Ja kuten jo aikaisemmin sanoin tässä, me tarvitsemme Yleä ja se on tosi tärkeä toimija. Perussuomalaiset ovat myös sitä mieltä, mutta jos me arvostelemme asioita, joita pidämme negatiivisina ja väärinä, ne täytyy saada myös esittää täällä istuntosalissa ja julkisesti, ja toivottavasti Yle ottaa ne asiat huomioon. En minä näe tässä mitään epämääräistä sen suhteen. Tämä on hyvä foorumi tuoda asioita esille, ja sitä varten me täällä keskustelemme.

Mutta kaiken kaikkiaan, niin kuin tässä on esitetty monen suulla, me tarvitsemme todella riippumatonta Yleä.

15.46 Petri Honkonen kesk: Arvoisa puhemies! Kuuntelin tuossa työhuoneessa tätä keskustelua, ja kun keskustelu meni näihin valeutisiin, niin päätin tulla mukaan ja osallistua tähän.

Itselleni Yleisradio on etenkin kansainvälisestä kontekstista mielenkiintoinen asia. Valmistelen tällä hetkellä Euroopan neuvostossa raporttia siitä, mitenkä yleisradioyhtiötä voisi koko Euroopassa hyödyntää paremmin valeutisten ja vihapuheen torjunnassa. Mielestäni yleisradioyhtiöt niin muualla Euroopassa kuin Suomessakin ovat tässä aivan keskeisessä roolissa.

Olen siitä erittäin iloinen ja kiitollinen, että Yle on perustanut tällaisen Journalismin akademian, jolla pyritään nimenomaan valeutisten torjuntaan sillä tärkeimmällä keinolla eliikkä journalistisen laadun parantamisella ja journalistiseen laatuun panostamisella, koska omasta mielestäni näiden niin sanottujen valeutisten torjunnassa nimenomaan se laatu ja vielä kerran laatu on kaikista tärkein asia.

Toinen keskeinen asia on tietenkin tämä median itsesäätelymekanismi. Tässä äsken viitattiin näihin Suomen Uutisiin. Jos kerran Suomen Uutiset ovat edellisen puhujan mukaan niin laadukas media, niin ihmettelen, minkä takia se ei sitten ole valmis tähän median itsesäätelymekanismiin eliikkä osallistumaan Julkisen sanan neuvostoon. Yle on siinä keskeinen tekijä, ja hyvä näin.

Mielestäni tosiaan Ylellä olisi hyviä mahdollisuuksia tuoda näitä omia faktantarkistuskäytänteitä ynnä muita valeutisten torjuntaan ja laadukkaan journalismin tuottamiseen liittyviä käytänteitä laajemminkin niiden eurooppalaisten maiden yleisradioyhtiöiden käyttöön, joissa tällä hetkellä journalismin laadun kanssa on monia ongelmia ja joissa siinä sitten on monia puutteita. Nostan esimerkiksi Puolan ja Unkarin: tällä hetkellä kyseisten maiden yleisradioyhtiöiden toimintatilaa ja toimintavapautta rajoitetaan merkittävällä ta-

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

valla oman hallituksen toimesta. Suomi on kyllä tässä joukossa aivan esimerkellisessä asemassa.

15.48 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Itse en tätä Julkisen sanan neuvoston toverituumioistuinta lähtisi täällä suuremmin puolustelemaan tai rummuttelemaan.

Mutta tuosta edustaja Myllykosken puheenvuorosta, jossa sanottiin, että hallintoneuvosto olisi se paikka, jossa pitäisi tuoda esille puolueiden linjaa siitä, että Ylen toiminta ei ole ollut asianmukaista: Ainakin itse muistelen, että edellisen kerran, kun tällainen linja siellä tuotiin esiin, niin siitä nousi melkoinen kohu, että siellä ei saisi arvostella Yleisradion toimintaa. Eli perussuomalaisten edustajat toivat siellä esille, että tietyt uutisoinnit oli koettu puolueelliseksi, sen jälkeen joku oli vuotanut mediaan, että tällainen puheenvuoro oli pidetty suljetussa kokouksessa, ja sen jälkeen media kävi kohuamaan, että mediaa ei saa arvostella. Elikkä mikä on sitten se paikka, missä Yleisradion toiminnasta saa keskustella?

Tämä Ylen ongelma on se, ettei veronmaksajien kustantaman mediatalon pitäisi pyrkiä nykyisen kaltaiseen mielipidevaikuttamiseen. Kuitenkin mielipidevaikuttamista esiintyy jatkuvasti, räikeästi ja selvästi erityisesti punavihreään suuntaan ja EU:n ylistämisen suuntaan. Tämä on sääli, sillä avoin ja räikeä poliittinen toiminta vie uskottavuutta Yleltä sellaisena toimijana kuin sen pitäisi olla eli esimerkiksi erityisryhmien ja lastenohjelmien tuottajana ja vastaavien kaupallisesti ei-kannattavien ohjelmistojen tuottajana. On vaikea perustella esimerkiksi eilisestä A-studiosta suivaantuneelle kansalaiselle Yle-veroa. Miten sen perustelet, miten hänelle sanot, että hänen kannattaa maksaa tällaisesta ohjelmistosta?

15.50 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Satonen edellä, hiukan aiemmin, totesi mielestäni aivan oikein, ja sitä myös edustaja Elomaa äsken toi esille, mielestäni myös edustaja Mäkelä, että kyllä tämä täysistunto kuitenkin on mielestäni hyvä paikka keskustella Yleisradion ohjelmapolitiikasta ja siitä, onko Yleisradio täysin riippumaton vai ei. Totta kai on niin, että meillä kaikilla on oma näkemyksemme siitä, kohteleeeko tai uutisoi-ko Yleisradio esimerkiksi poliittisista asioista aivan riippumattomasti ja puolueettomasti, mutta en nyt sinänsä lähde sitä keskustelua tältä osin pitkittämään. Totean kuitenkin vain, että on hyvä, että tätä keskustelua on täällä käyty.

Sitä vastoin hiukan ihmettelen suuresti arvostamani edustaja Myllykosken lausuntoa siitä, että hän pitää hallintoneuvoston suljettuja kokouksia parempana tai oikeana paikkana keskustella ohjelmapolitiikasta. Mielestäni näin ei kuitenkaan ole, vaan on parempi, että näitä asioita tuodaan julkisesti esille, ja sitten Yleisradion johto voi tietysti tämän julkisen keskustelun myötä myös harkita, onko ohjelmapolitiikka siellä oikeassa muodossa.

Keskustelussa on noussut esille myös kotimaisen ohjelmatuotannon suuri merkitys. Jaan tämän käsityksen itsekin, se on erittäin tärkeä. Meidän tulisi täällä Suomessa pyrkiä siihen, että Yleisradion tehtäviin kuuluva suomalaisen kulttuurin edistäminen nousisi aiempaakin tärkeämpään rooliin, ja myös siinä suomalaisen, kotimaisen, ohjelmatuotannon edistäminen on hyvin merkittävässä asemassa.

15.51 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! En ajatellut osallistua tähän keskusteluun, mutta kun tässä käytiin keskustelua siitä, pitäisikö Ylen tuottaa ikään kuin vähän suppeammin niitä sisältöjä ja vain sellaisille tietyille erityisryhmille ja samaan aikaan vaikkapa siten suomalaisen kulttuurin puolustamista, niin ihminenhan oppii katsomaan jotakin välinettä tai käyttämään jotakin välinettä. Sen vuoksi on tärkeää, että Yle on suhteellisen laa-

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

jan palvelun talo, koska silloin sitä katsovat myös sellaiset, jotka eivät välttämättä ehkä katso niitä joitakin osioita, joita taas tämä suppea ohjelmapolitiikka tuottaisi. Ja jos ajatlemme vaikkapa nuoria, niin siinä mielessä on tärkeää, että siellä on viihteellisempää ja laajemman palvelun tuotantoa kuin pelkästään joitakin asiallisia ja tiukkoja, vaikkapa siten vähemmistöjä koskevia ohjelmia, koska silloin herkästi välineestä tulee vieras ja sitä ei katsota ollenkaan, ja tämä eriyttää vielä enemmän meidän ajatteluamme. Siksi on tärkeää, että Ylestä löytyy pienille yleisöille suunnattua ohjelmaa, joka on varmasti yksi sen ydintehtävistä, mutta myös sellaisia vähän laajemmalle yleisölle tai laajemmille kohderyhmille suunnattuja ohjelmia, jotka sitten myös totuttavat Yleisradion asiakkaaksi, jos näin voi sanoa.

15.53 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Todettakoon vielä lopuksi, että eivät nämä median puolueettomuuden ongelmat suinkaan ole yksinomaan Ylen ongelmia, enkä ole niin täällä esittämässä. Aika paljon Suomessa on ongelmaa esimerkiksi sen takia, että niin moni mediatalo käyttää ulkomaan uutisissa yksinomaan STT:stä tulevaa uutisointia, mitä tulee nopeasti, ja STT vastaavasti saattaa usein käyttää taustalla esimerkiksi CNN:n uutisointia. Siinä mennään eri kulttuureiden uutisointitoimintaan, missä on taas, niiden omissa kulttuureissa, siihen toimintaan kuuluva puolueellisuus ja aivan selvät jakaumat, että mikä uutistalo on minkäkin ideologian äänenkantaja. Sitten täällä Suomessa, pienessä Pohjolassa, ikään kuin otetaan niitä sieltä, eikä ehkä oikein täysillä ymmärretä, että niissä on selvät ideologiaerot.

Tämä liittyy myös äsken mainittuun nuortenohjelmien tuottamiseen: Jos ja kun nyt on nähty, että tilanne on sellainen, että jossain pienessä marxilaisessa vähemmistössä nousee hirveä kohu siitä, että joku on jossain lastenohjelmassa ollut intiaani, niin juuri tällaisen pienen vähemmistön aiheuttamien kohujen mukana ja tämmöiseen loukkaantumisen kulttuuriin alistuminen ei ole ainakaan minkään sortin osoitus riippumattomuudesta. Samoin jos tuotetaan joitain nuortensarjoja, vaikka joitain asiapitoisia sarjoja tai yhteiskunnasta kertovia sarjoja nuorille ja asiaohjelmia, niin samoin niissä tulisi vähän katsoa, onko tässä nyt kuitenkin joku ihan selvä ideologinen painotus tämän ohjelman sisällössä ja mitä se ideologinen painotus on, onko se kuitenkin kallellaan vähän siihen punavihreään Helsinki-kuvaan vaiko jotain kenties puolueetonta ja järkevämpää.

Eli siinä mielessä perussuomalaiset lähettävät täältä nämä kriittiset terveiset tässä kohtaa Ylelle mutta myöskin muille mediataloille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

9. Lakialoite laiksi perusopetuslain muuttamisesta

Lakialoite LA 13/2018 vp Ritva Elomaa ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

Keskustelu

15.55 **Ritva Elomaa ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koulukiusaaminen on liian yleinen ongelma, aivan liian yleinen. Me päätöksentekijät emme voi vain katsella sivusta kiusaamista. Sitä tapahtuu aivan kaikkialla päiväkodeista korkeakouluihin. Sen minä nuorena oppii, vanhana taitaa. Tämä pätee myös kiusaamiseen: jos kouluissa ja päiväkodeissa kiusaamiseen ei puututa, kiusaaminen jatkuu. Aikuisikään mennessä tulisi oppia tarttua päähän sen verran, että ketään ei kiusata missään eikä mistään. Ongelma rehoittaa edelleen, joten nyt tarvitaan konkreettisia uusia keinoja siihen puuttumiseksi.

Koulukiusaaminen on valtavan vakava ongelma, ja sen seuraukset ovat pysähdyttävät. Kiusaaminen saattaa vaikuttaa uhriin läpi elämän ja se johtaa tutkitusti usein vakaviin sosiaalisiin ja terveydellisiin ongelmiin sekä lisää syrjäytymisriskiä, jos siihen ei puututa tarpeeksi tehokkaasti ja riittävän ajoissa. Henkilötasolla kiusaaminen aiheuttaa valtavasti inhimillistä kärsimystä, ja yhteiskunnalle siitä seuraa merkittävä hintalappu. Tässä muutamia painavia syitä, miksi asian suhteen pitää ryhtyä toimeen ja saada tuloksia aikaan.

Lakialoitteeni koulurauha-asiamiehestä tähtää koulukiusaamisen kitkemiseen. Ehdotan aloitteessani, että jokaisen kunnan tulisi nimittää koulurauha-asiamies. Koulurauha-asiamiehen tehtävä olisi neuvoa kouluja koulurauhaan tai kiusaamiseen liittyvissä asioissa sekä ratkoa kiusaamistapauksia ulkopuolisena asiantuntijana. Lisäksi koulurauha-asiamies seuraisi koulurauhan toteutumista sekä laatisi kunnan sivistyslautakunnalle ja valtuustolle vuosittain kertomuksen koulurauhan tilasta ja kehityksestä sekä toisi esille mahdolliset kehitysehdotukset.

Koulurauha-asiamies voi olla joko päätoiminen tai sivutoiminen työntekijä tai yhdistetynä johonkin muuhun kunnan virkaan. Tätä kohtaa mietin moneen kertaan pätevyyden näkökulmasta. Tulin siihen lopputulokseen, että liian tiukat pätevyysvaatimukset aiheuttaisivat erityisesti pienissä kunnissa päänvaivaa. Lisäksi sopivaa koulutustaustaa koulurauha-asiamiehelle on haastavaa määritellä. Soveltuva korkeakoulututkinto voi tarjota riittävän käytännön pätevyyden, mutta niin voi myös vuosien kokemus nuorten parissa tehdystä työstä. Uskon, että kuntien tahto palkata parhaat voimat tärkeän työn tekemiseen koulukiusaamisen kitkemiseksi motivoi panostamaan rekrytointiin ja valitsemaan pätevät henkilöt pestiin.

Arvoisa puhemies! Rehtoreilla ja opettajilla on kädet täynnä hommia päätehtävänsä toteuttamisessa, ja kiusaamistapauksiin puuttuminen vaatii monesti paljon aikaa ja voimavaroja. He tarvitsevat tukea erityisesti hankalimpien tapausten selvittelyyn. Kiva Koulu -ohjelma ja muut kiusaamisen vastaiset ohjelmat ovat ihan hyviä, mutta ne eivät tuo välttämättä sitä konkreettista apua ongelmatilanteiden selvittämiseen. Koulurauha-asiamies tuo juuri tähän helpon ulkopuolisena asiantuntijana. Lisäksi koulurauha-asiamies seuraisi järjestelmällisesti koulurauhan toteutumista ja kiusaamista sekä tarjoaisi ajankohtaista tietoa kuntien päättäjille päätöksenteon tueksi. Uskon, että moni opettaja olisi tyytyväinen, jos saisi lisää apua kiusaamisen ongelman kanssa painimiseen.

Luin tällä viikolla Ylen jutun, jota varten oli tehty laaja selvitys suomalaisten koulujen tilanteesta. Muun muassa opettajien työhyvinvoinnin hälyttävä tila ja ylisuuret ryhmäkoot monissa kunnissa nousivat esille. Haastava tilanne kouluissa ei ainakaan helpota kiusaamiseen puuttumista. Toivon todella, että koulukiusaamisen taklaamiseksi saataisiin konkreettista tukea pelkän myötätunnon lisäksi.

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

Arvoisa puhemies! Syy, minkä takia lähdin tämän lakialoitteen laatimiseen, oli seuraavanlainen: Olen ollut nyt sivistysvaliokunnassa noin seitsemän vuotta, ja tämä koulukiusaamisasia on tullut aina silloin tällöin esille sieltä kansan syvistä riveistä. Viime tammi-kuussa kävin parin perheen luona, joiden lasta on kiusattu jo pitkän aikaa koulussa. Seuraavaksi puhuin edustaja Toimi Kankaanniemen kanssa, joka Jyväskylässä on joko tehnyt tai tekemässä tällaista samantyyppistä aloitetta, ja hänen kanssaan keskustellessani mietin, että tämän pitäisi olla ihan koko Suomen laajuinen. Ja niin sitten laitoin Facebookiin ennen pääsiäistä oman puhelinnumeroni ja toivoin mahdolliset yhteydenotot, jos halutaan tästä asiasta keskustella. Facebook niin sanotusti räjähti — tarkoittaa sitä, että yhteydenottoja tuli satoja, ja niitä tulee vielä tänä päivänä. Elikkä niitä on tullut nyt jo pääsiäisestä lähtien runsaasti yli kuukauden, puolitoista kuukautta. Ne tapaukset, joissa kiusaaminen tapahtuu ja on tapahtunut, ovat olleet monessa suhteessa hyvin rajuja: fyysisesti käydään käsiksi, henkisesti, hyvin monentyyppistä. Monet kiusaamistapaukset ovat jatkuneet jopa vuosia.

Totta kai monessa koulussa on asia hoidettu hienosti ja kiusaaminen saadaan lopetettua, mutta on myös valitettavasti niitä kouluja, joissa tähän asiaan ei ole paneuduttu kovin vakavasti tai se on sivuutettu ja osittain jopa laitettu maton alle ja odotettu, että kyllä asia sitten selviää aikanaan. Ja koska näitä tapauksia on tullut niin paljon, niin ajattelin, että yksi hyvin tärkeä toimenpide tässä asiassa, kun tarvitsemme erilaisia käytäntöjä kiusaamisen kitkemiseksi, olisi tällainen lakialoite koulurauha-asiamiehestä.

Tämän asian suhteen on myös tullut sellaista palautetta, että totta kai myös kiusaaja tarvitsee sitä apua ja kiusaajan kodissa on usein ongelmia, minkä takia kiusaaja kiusaa. Mutta tämä asia on niin tärkeä ja koskee välillisesti ihan kaikkia suomalaisia, joten toivon, että myös tämä lakialoite otetaan vakavasti ja lähdetään toimeen. — Kiitos.

16.03 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kiitos aivan alkuun edustaja Elomalle tästä erittäin hyvästä lakialoitteesta, jonka olen itsekin muiden perussuomalaisten kansanedustajien tavoin allekirjoittanut. Kuten edustaja Elomaa edellä totesi, kiusaaminen on todellakin vakava yhteiskunnallinen ongelma, joka monesti voi johtaa muun muassa syrjäytymiseen. Kiusaaminen on valitettavasti saanut myös uusia muotoja muun muassa sosiaalisen median käytön jatkuvan laajenemisen kautta, ja näyttääkin siltä, että kiusaamisen ehkäiseminen ja kiusaamistapausten selvittely on jopa vaikeutunut entisestään, kun vanhemmilla tai opettajilla ei aina ole mahdollisuuksia tai konkreettisia keinoja niihin puuttua.

Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Elomaakin tässä edellä toi esille, toisinaan esimerkiksi kouluissa myös pelätään vanhempien reaktioita näissä kiusaamistapausten selvittelyissä ja yritetään jopa hyssyttää selvätkin kiusaamistapaukset maton alle. Se ei tietenkään missään tapauksessa ole oikein. Siksi nyt tarvitaan konkreettisia toimenpiteitä ja keinoja, ja tämä edustaja Elomaan esittämä ulkopuolinen asiantuntija voisikin helpottaa merkittävästi tällaisten hieman vaikeampien kiusaamistilanteiden oikeudenmukaista ratkaisemista.

Perussuomalaiset ovat muutenkin vaatineet monessa yhteydessä ja moneen otteeseen tiukkaa puuttumista kiusaamistapauksiin ja myös muun muassa opettajille konkreettisempia keinoja niihin tarttumiseen. Totta kai myös vanhemmilla on suuri vastuu siitä, miten he lapsensa kasvattavat, ja sekin tuli tässä edustaja Elomaan hyvässä puheenvuorossa esille. Hän viittasi tähän, että myös kiusaajilla monesti voi olla sellainen tausta, että heidänkin asiaansa pitää yhteiskunnan helpottaa, mutta ensisijaisesti tietysti täytyy varmistua siitä, että näitä kiusaamistapauksia ei edes esiinny.

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

Arvoisa puhemies! Lopuksi totean, että toivon edustaja Elomaan lakialoitteelle asiallista ja menestyksellistä valiokuntakäsittelyä.

16.05 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Meillä on lakialoite, joka todellakin koskettaa hyvin laajaa joukkoa, ja voidaan sanoa, niin kuin aloitteessakin sanotaan, että koulukiusaaminen on vakava ongelma. Se on vakava ongelma siellä yhteisössä mutta erityisen vakava se on tietenkin henkilölle, joka joutuu kiusaamisen kohteeksi, sillä kiusaamisella on todellakin pitkäkestoiset seuraukset.

Tässä aloitteessa sanotaan, että ”koulukiusaamisen ehkäisyyn ei olla toistaiseksi löydetty tarpeeksi tehokkaita keinoja”. Onkin hyvä, että erotetaan erikseen ehkäisy, millä pyritään puuttumaan siihen, että kiusaamista ei olisi tai se tunnistettaisiin, tai toisaalta sitten siihen, että mikäli kiusaamista esiintyy, niin jokaiseen kiusaamiseen puututaan. Koulussa pitää olla nollatoleranssi kiusaamisen kanssa. Mutta tässä yhteydessä on hyvä todeta se, että kouluissa on hyvin erilainen toimintakulttuuri siinä, kuinka ongelmia yleensäkin ratkotaan, kuinka ongelmat tunnustetaan.

Kiva Koulu -ohjelma mainittiin tuossa, ja minä itse olen hyvin vahva Kiva Koulu -kannattaja, mutta harmissani olen siitä, että nyt koulut ovat yksinomaan rekisteröityneet Kiva Kouluiksi mutta eivät toteuta sitä varsinaista Kiva Koulu -ohjelmaa — eivät toteuta juuri sitä ennalta ehkäisevää työtä ja ohjelmaa, mikä siihen Kiva Koulu -malliin kuuluu.

Siinähan on monella tasolla toimintaa:

Ensinnäkin Kiva Koulu -ohjelmassa saadaan koulun henkilökunnalle tietoa kiusaamisesta ja siihen puuttumisesta ja tällä Kiva Koulu -mallilla pyritään sitouttamaan koko koulun henkilökunta tähän kiusaamisen vastaiseen työhön. Eli siihen kuuluu koko koulun henkilökunta, ei yksinomaan opettajat. Sen lisäksi oppilaille on tämä ennalta ehkäisevä ohjelma, jossa oppituntien tai teemapäivien muodossa käydään asiaa läpi eli keskustellaan, harjoitellaan toista kunnioittavaa käytöstä, ryhmässä toimimista sekä kiusaamisen tunnistamista ja tehdään erilaisia harjoituksia ja ryhmätöitä.

Sitten on tämä toinen osio, näitten kiusaamistapausten ratkominen. Kouluun muodostetaan tiimi, johon kuuluu opettajajäseniä ja mahdollisesti myöskin kuraattori, voi olla koulupsykologi, eli joku koulun Kiva-tiimin aikuisista on tietyllä tavalla aloitteessa ehdotettu koulurauha-asiamies. Eli tietyllä tavalla jokaisessa koulussa on koulurauha-asiamies, hän on nyt vain sen Kiva-tiimin veturiopettaja tai veturityöntekijä, joka ottaa jokaisen kiusaamistapauksen käsittelyyn. Ja tässä Kiva Koulu -mallissahan on niin, että jokainen käsitelty tapaus tarkasti dokumentoidaan ja sitä seurataan, niin että kiusaaminen ei sitten jatkuisi. Mutta jos tämä jatkuu, niin sitten se on siirrettävä koulun oppilashuoltotyön käsiteltäväksi. Ja ottaisin vielä esille sen, että vakavissa kiusaamistapauksissa ei pidä ollenkaan epäillä, etteikö myöskin poliisista voisi olla hyötyä.

Otan vielä tähän koulukulttuuriin liittyvän asian: jos koulussa käytetään tämän Kiva-toiminnan lisäksi vertaissovittelua — eli vertaissovittelussa ratkotaan niitä ongelmia, jotka eivät täytä sitä kiusaamisen kriteeristöä vaan ovat näitä arkipäivän kahnauksia, mitä koulussa sattuu — oppilaat oppivat käsittelemään ongelmatilanteita ja auttavat toisiaan ratkomaan sitten mahdollisia kiusaamisen esiasteita.

On hyvä myöskin huomata se, että sinne kouluun siirtyy paljon sellaista, joka tapahtuu oppilaiden vapaa-aikana. Edustaja edellä jo mainitsi netin ja verkossa kiusaamisen, ja tämä kaikki, mitä vapaa-ajalla tapahtuu lasten välillä, tietenkin siirtyy sinne kouluun. Näen, että

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

kouluväen on syytä puuttua myös sellaisiin vapaa-ajalla tapahtuviin kiusaamisiin, jotka vaikuttavat todellisesti sinne koulutyöhön.

Kiusaaminen ja kiusaamisen ehkäisy on koko kouluyhteisön asia. Se on oppilaitten, henkilökunnan ja oppilaiden vanhempien asia. Aloite on sinänsä hyvä, mutta en missään tapauksessa kannata uuden virkamiehen nimittämistä tehtävään. Näen niin, että tämä asia pitää hoitaa siellä yhteisön sisällä eikä ulkopuolelta tulevan virkamiehen avulla. — Kiitos.

16.11 Ville Tavio ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Parviaisen puheenvuoroa oli ilo kuunnella. Se oli aivan erinomainen.

Näen niin, että tämä edustaja Elomaan esittämä koulurauha-asiamies voisi pikemminkin tukea tuota hyvää kehitystä ja koordinoida sitä ylempää. Tässähän ei edellytetä, että välttämättä uusi henkilö palkataan siihen vaan sitä tehtävää voisi joku jo olemassa oleva vi-
ranhaltija hoitaa.

Tämä itse aihe on onneksi hyvin ajankohtainen ja keskustelua herättävä, niin kuin kävi ilmi tuosta edustaja Elomaan saamasta palautteestakin. Siitä palautteesta kävi oikeastaan hyvin ilmi, miten pitkään koulukiusatuksi tuleminen vaivaa ihmistä. Tiedetään, että lapset ja nuoret ovat hyvin herkkiä psykologisesti ja tällainen asia kyllä voi vaikeuttaa sitä kasvua, pienikin kiusaaminen saati sitten suurempi kiusaaminen tai jatkuva kiusaaminenhan voi lähestulkoon pilata jonkun nuoren elämän. Siksi on tärkeää, että tähän otetaan nollatoleranssi ja pohditaan näitä uusia lähestymistapoja.

Perussuomalaiset edellyttävät hyviä käytöstapoja Suomen koululaisilta, ja me haluamme, että Suomen kouluissa on koulurauha niin välitunneilla kuin oppitunneillakin. Tahdomme, että opettajia kuunnellaan, eli oppilaat eivät saa siis myöskään häiritä tai kiusata opettajia, vaan meistä tarvitaan kuria sen verran, että nuoret myös tottelevat opettajia. Tämäkin puoli on tärkeä.

Mietin, että kun tässä lakialoitteessa esitetään tätä koulurauha-asiamiestä kunnalliseksi, tokihan tässä maakuntaudistuksen toteuduttua sitä voi pohtia myös, voisiko siinä olla rooli maakunnalla näin jatkovalmistelun kannalta. Mutta ehdottomasti kannatan tätä lakialoitetta.

16.13 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Jokaisella on oikeus koulurauhaan, ja kiusaamiselle pitää olla nollatoleranssi ihan joka puolella yhteiskuntaa. Jokainen tarvitsee kavereita, yhteisöjä, joihin kuulua, sekä kokemuksen siitä, että elää turvallisessa ympäristössä. Poliitikalla ei voida poistaa yksinäisyyttä tai tuottaa onnellisuutta, mutta edellytyksiä hyvälle elämälle sillä voidaan luoda, ja kiusaamisen ehkäiseminen on juuri tätä edellytysten luomista.

Niin kuin tiedämme, ponnisteluista huolimatta kiusaaminen on edelleen vakava ongelma ihan liian monen lapsen ja nuoren elämässä. Haasteena on se, että kiusaamisen uudet muodot ylittävät oppilaitosten rajat. Kiusaamista tapahtuu kasvavassa määrin sosiaalisessa mediassa. Kiusaamisen ehkäiseminen ja kiusaamiseen puuttuminen vaativat koko ajan uusia keinoja meiltä aikuisilta. Kouluista pitää tehdä esimerkillisen kiusaamisvapaita yhteisöjä, koska se koulurauha on ihan jokaisen oppilaan ja myöskin opettajan luovuttamaton oikeus.

Vastuu koulurauhasta ja turvallisesta oppimisesta on ihan koko kouluyhteisöllä ja ympäröivällä yhteiskunnalla, korostaen myöskin huoltajien keskeistä roolia kasvattajina. Kiu-

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

saamiseen puuttuminen on kuitenkin ennen kaikkea koulujen, päiväkotien ja oppilaitosten koko henkilökunnan tehtävä, ja on tärkeää myöskin antaa henkilökunnalle riittävät työkalut puuttua siihen kiusaamiseen. Puuttumattomuuden kulttuuria ei pidä sallia yhteisöissä, joiden tehtävänä on kasvattaa meidän lapsia ja nuoria kohti vastuullista aikuisuutta. Samalla myöskin toimiva yhteydenpito lasten ja nuorten vanhempiin sekä koko yhteisön tiedossa olevat toimintasäännöt ehkäisevät jo olemassa olevaa kiusaamista. Sen takia myöskin järjestyssäännöt ovat kouluissa tärkeitä.

Kiusaamiseen on todellakin mahdollista vaikuttaa, mutta se edellyttää suunnitelmallista ja systemaattista työtä, ja uskon, että tuo edustaja Elomaan ehdotus koulurauha-asiamiehestä voisi olla hyvä apu, että tässä päästään eteenpäin.

Nyt meillä on eduskunnan käsittelyssä tällä hetkellä uusi varhaiskasvatuslaki, ja olen todella iloinen, että sinne on pykäliin nyt ensi kertaa kirjoitettu tuo kiusaamiseen puuttuminen myöskin varhaiskasvatuksessa. Lukiolaissa, joka meillä myöskin on käsittelyssä, on hyvin löyhä kirjaus kiusaamiseen liittyen, ja esimerkiksi Lukiolaisten Liitto on toivonut, että siihen tulisi parempi kirjaus. Myöskin lukiolaiset tarvitsevat lain suojaa siihen, että kiusaamistapauksiin myöskin lukioissa puututaan.

Avainroolissa on tietenkin toimiva oppilas- ja opiskelijahuolto läpi meidän koko koulutusjärjestelmän, sillä se ehkäisee pahoinvointia, ja myöskin tämmöinen yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö, joka kohdistuu koko kouluyhteisöön, ehkäisee kiusaamista ja ongelmia ja edistää sitä varhaista puuttumista. On todella tärkeää, että meillä oppilas- ja opiskelijahuolto toimii hyvin ja on riittävästi resursoitua, jotta sitten voidaan myöskin tähän kiusaamiseen puuttua ja jotta lapset ja nuoret pääsevät sinne asiantuntijoiden neuvottavaksi ja siten annetaan niissä kiusaamistilanteissa tukea sekä kiusaajille että kiusatuille.

16.16 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Koulukiusaaminen on vakava ongelma, ja toki sitä on ollut kaikkina aikoina olemassa. Ei ole vain meidän aikamme ilmiöstä kysymys. Kouluissa on aina ollut tällaisia tapauksia, joissa joku oppilas on joutunut isompiensa kiusaamaksi taikka jotain muuta vastaavaa, joko yhden henkilön tai useamman henkilön kiusaamaksi. Mutta voi sanoa, että tänä päivänä meillä ovat nämä kiusaamisvälineet, tämä sosiaalinen media ja muut viestintävälineet, tulleet mukaan, ja se on tehnyt tästä asiasta aika vakavan ilmiön ja pahimmillaan johtanut karmeisiin seuraamuksiin.

Aivan kuten edustaja Ulla Parviainen omassa puheenvuorossaan sanoi, karmeimmat tapaukset, pahimmat tapaukset toki pitää hoitaa niin, että ne menevät poliisin tutkittavaksi. Kyllä ne ovat semmoisia vakavia juttuja, että niihin pitää puuttua kovalla kädellä. Mutta ennen kuin niin pitkälle on menty... Luin juuri netistä tästä Kiva Koulu -hankkeesta, jota Turun yliopistossa on kehitetty, toimintatapamenetelmä, jossa ihmiset saatetaan yhteistyöhön ja kiinnittämään huomiota tähän kiusaamistilanteeseen yleensä kouluissa. Mielestäni ainoa tehokas tapa tähän puuttua on se, että niin opettajat kuin oppilaat ja oppilaiden vanhemmat, kaikki otetaan tähän työhön mukaan ja tehdään kaikille tietäväksi sen koulun alueella, että tässä koulussa ei ketään kiusata ja kaveria autetaan aina.

En usko siihen, että millään virkamiehellä tähän pystyttäisiin ratkaisu tuomaan, vaan käytettäkööt ne rahat, jos on kunnalla varaa käyttää lisää sivistystyöhön, vaikka sitten esimerkiksi varhaiskasvatukseen taikka sitten koululuokkien ryhmäkokojen pienentämiseen. Käytettäkööt ne sitten sinne ja kehitettäköön näitä yhteistyömuotoja oppilaiden, oppilaiden vanhempien ja opettajien välillä niin, että pidetään niitä yhteisiä palavereja ja ollaan

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

tietoisia ongelman vakavuudesta. Sitten ne kaikkein vakavimmat tapaukset, joita ikävä kyllä Suomessa muutamia aina silloin tällöin tulee ihan julkisuuteen saakka, ovat sitten selkeästi poliisiasioita, ja niihin pitää puuttua kovalla kädellä.

Jos lapsen elämä pienestä lähtien on vaikeaa, niin sen voi kuvitella, mitä sitten aikuisen ihmisen osalta se elämä on, kun ison paineen alla ikänsä elää. Niihin pitää puuttua heti, ja pitää puuttua nimenomaan niissä luokissa, oppilaiden ja opettajien ja vanhempien kesken.

16.19 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Jokaisella tulisi olla oikeus turvalliseen opiskelu- tai työympäristöön. Koulurauha rakoilee, ja ratkaisuja on löydettävä. Viime aikoina on uutisoitu, että osassa kunnista perusopetuksen ryhmäkoot ovat hälyttävän suuret. Tämä vaikuttaa merkittävästi myös koulurauhaan. Isompaan ryhmään mahtuu todennäköisemmin enemmän kiusaajia joukkoon, ja samanaikaisesti opettajat ovat kuormitetumpia opetustyön puolesta ja aikaa kiusaamistapausten perusteelliseen selvittelyyn on rajallisesti.

Me perussuomalaiset olemme jo pitkään kantaneet huolta liian suuriksi paisuneista opetusryhmistä. Perusteita ryhmäkokojen pitämiseksi kohtuullisina ei ole vaikea keksiä: koulurauha, opetuksen laatu ja opettajien jaksaminen — tässä muutama. Mielestäni hallituksen tulisi toimia aktiivisesti, jotta opetusryhmät saataisiin pienemmiksi niissä kunnissa, joissa ongelmia ilmenee. Näin luotaisiin paremmat edellytykset puuttua myös koulukiusaamiseen.

Ongelma on vakava ja valtava. Vuoden 2017 kouluterveyskyselyn mukaan esimerkiksi kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista joka neljäs on kiusaamisen uhri. Kiusaamismuodot, mistä minä sain viestejä Facebookissa, puhelinsoittoja ja sähköpostiviestejä, ovat muun muassa seuraavia: nettikiusaamista on paljon, tavaroiden piilottamista, otetaan kiusatulta kännykkä ja tilataan sillä tavaraa, jätetään yksin, kaveripiiristä irrotetaan niin, ettei oteta porukoihin mukaan, levitellään väärää juurua, käydään käsiksi, pahoinpidellään ja tuhoetaan omaisuutta. Ja kun kysyttiin, mitä on tapahtunut sen jälkeen, kun olet kertonut kiusaamisesta, niin noin 30 prosenttia ilmoitti, että kiusaaminen on jatkunut tai pahentunut. Tämä on hälyttävä luku ja kertoo siitä, kuinka kiusaamiseen puuttumiseen tarvitaan uusia keinoja.

Edustaja Hoskonen toi esille sen, että asia pitää ratkaista vanhempien, koulun ja opettajien keskuudessa. Tätä lakialoitetta tehdään nyt sen takia, että tämä ei toimi tällä hetkellä kunnolla. Tarvitaan uusia keinoja. Hallituksen on nyt kunnolla tartuttava toimeen ja tämän asian ytimeen. Pelkkä työryhmä raportteineen ei kiusattuja auta, vaan tarvitaan vahvoja konkreettisia uudistuksia kiusaamisen kitkemiseksi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi kiitän: Edustajat Savio, Tavio, Parviainen, Eloranta ja Hoskonen, kiitos näistä puheenvuoroista. On todella tärkeä asia ja hienoa, että olette olleet täällä salissa puhumassa asiasta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

10. Lakialoite laiksi ampuma-aselain 42 a §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 3/2018 vp Mikko Kärnä kesk ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään hallintovaliokuntaan.

Keskustelu

16.23 **Mikko Kärnä kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nykyinen ampuma-aselaki velvoittaa hankkimaan aselupamenettelyn kautta hankkimisoikeuden jokaiselle ampuma-aseelle. Hankkimisoikeus on haettava aina uudelleen myös silloin, vaikka asetta hankkiva omistaisi jo samantyyppisen aseensa. Kyseisen lain 42 §:ssä todetaan: ”Aselupa on ampuma-aseen, tehokkaan ilma-aseen tai aseensa osan hallussapitoon oikeuttava lupa, johon voidaan liittää oikeus ampuma-aseen tai aseensa osan hankkimiseen taikka valmistamiseen tai muuntamiseen yksityistä tarkoitusta varten. Aseluvan antaa ja peruuttaa poliisilaitos.”

Arvoisa rouva puhemies! Byrokratian kannalta olisi yksinkertaisinta, mikäli Suomessa olisi niin sanottu asepassijärjestelmä. Asepassilla voisi hankkia ja pitää hallussaan tietyn määrän tietyn tyyppisiä ampuma-aseita. Poliisihallitus ja sisäministeriö eivät kuitenkaan nähneet mahdollisuuksia tällaisen järjestelmän toteuttamiseen, kun asiaa viimeksi hallintovaliokunnassa käsiteltiin, ja on erittäin valitettavaa, että ampuma-aselain uudistuksessa jäätiin jollakin tavalla puolitiehen.

Uudistuksen yhteydessä nähtiin kuitenkin tarpeelliseksi purkaa tarpeetonta byrokratiaa, ja näin myös toimittiin luopumalla muun muassa soveltuvuustestauksesta, siirtymällä harvintaan hankitun aseensa esittämisestä sekä luomalla kokonaan sähköinen menettely ampuma-aseensa hankkimiseksi. Hankkimismenettelyn byrokratiaa voitaisiin kuitenkin edelleen keventää yksinkertaisesti niin, että luovutettiin velvollisuudesta hakea uutta aselupaa vaihdettaessa jo omistettu ampuma-ase uuteen samantyyppiseen. Tällaista menettelyä voitaisiin soveltaa ampuma-aseita myyvissä laillistetuissa liikkeissä.

Tulevaisuudessakin täytyisi siis erityyppistä tai ensimmäistä uudentyyppistä asetta hankittaessa hakea aselupaa hankkimisoikeuden kanssa poliisilaitokselta. Tällä varmistettaisiin, että jokainen laillisen aseensa omaava on käynyt lupaprosessin läpi ja aseluvan myöntäminen on todettu viranomaisten toimesta turvalliseksi ihmisen itsensä ja yhteiskunnan kannalta.

Arvoisa rouva puhemies! Esitän tässä aloitteessani 24 muun allekirjoittaneen kanssa, että ampuma-aselain 42 a §:ää muutettaisiin siten, että voimassa olevalla aseluvalla voitaisiin hankkia vastaava ase miltä tahansa luvitetulta asealan elinkeinonharjoittajalta sillä edellytyksellä, että aseluvan mukainen ase luovutetaan kaupan yhteydessä asealan elinkeinonharjoittajalle. Asealan elinkeinonharjoittajan olisi tämän jälkeen ilmoitettava luovutuksesta poliisille, ja uuden aseensa hankkijan olisi esitettävä tämän jälkeen hankkimansa ase 30 vuorokauden kuluessa poliisille. Uusi aselupa uuteen aseeseen annettaisiin tämän jälkeen hakijalle kustannuksitta.

Toivon, että hallintovaliokunta yhdistää tämän aloitteeni ampuma-aselain käsittelyyn, kun se esitys tänne eduskuntaan syksyllä sitten aikanaan saapuu. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

16.26 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kärnä on tehnyt erinomaisten lakialoitteiden. Todellakin, tällainen turhan byrokratian purkuhan on Juha Sipilän hallituksen yksi parhaista aloitteista ja tavoitteista. On aivan selvää, että kun metsästäjä esimerkiksi vanhasta haulikosta luopuessaan on uutta hankkimassa, niin hänellä on siihen vanhaan aseeseen jo lupa ja on havaittu se, että hän osaa sitä käyttää ja on vastuullinen käyttäjä. Eli tässä voitaisiin ihan oikeasti byrokratiaa ja turhaa hallintoa purkaa tältä osin. Kyseinen henkilö asetta ostaessaan laillisesta kaupasta saisi sitten luovuttamalla vanhan aseensa pois ja ostamalla uuden tilalle luvan, lupa ikään kuin jatkuisi. Totta kai viranomaisen kirjoittaa sille uuden luvan, että saa siihen sitten asianmukaiset asiakirjat kuntoon ja rekisterit ajan tasalle.

Tämä on esimerkki siitä, että kun yhteiskunnassa varsinkin tänä päivänä meillä on kaikki niin digitaaliseksi menneet, niin tällaisten muodollisten asioiden hoito pitäisi kyllä saada mahdollisimman nopeaksi. Sitten totta kai henkilö, jolla ei ennen asetta ole tai joka ei omista vielä hakuhetkellä yhtään asetta mutta on uutta hankkimassa esimerkiksi saatuaan metsästyskortin, siinä tilanteessa kävisi sen saman prosessin läpi, minkä aseenhankkija joutuu tänä päivänä aina käymään.

Tässäkin asiassa soisi, että tämä byrokratianpurku etenisi, ja kannatan lämpimästi edustaja Kärnänsä hyvää aloitetta ja toivon hänen esityksensä mukaan, että tämä liitetään siihen hänen mainitsemaansa uuteen lakikäsittelyyn.

16.28 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia edustaja Hoskoselle hyvistä kommentteista. Haluan vielä tässä todeta, että tämän aloitteeni myötä aseturvallisuutta ei millään tavalla oltaisi muuttamassa nykyisestä. On äärettömän tärkeää, että pidämme tästä huolta myös tulevaisuudessa, ja kuten edustaja Hoskonenkin totesi ja oli ymmärtänyt hyvin aloitteeni hengen, tässä on kyse ennen kaikkea tarpeettoman byrokratian purkamisesta, ja uskoisin, että eduskunnassa yli puoluerajojen voimme kaikki tällaisia toimenpiteitä kannattaa.

Vielä kerran kiitokset kaikille niille 24 muulle edustajalle, jotka tämän lakialoitteen alkikirjoittivat.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin hallintovaliokuntaan.

11. Lakialoite varhaiskasvatuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lakialoite LA 16/2018 vp Eeva-Johanna Eloranta sd ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

16.29 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varhaiskasvatuslaki on tällä hetkellä eduskunnan käsittelyssä, ja esitän rinnakkaisaloitteena var-

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

haiskasvatuslakiin vuorohoidon laajentamista peruskoulun ensimmäiselle ja toiselle luokalle.

Nuorimpien eli 1. ja 2. luokan oppilaiden yksinäisistä iltapäivistä ja aamuista on jo pitkään kannettu huolta. Lasten yksinäisten iltapäivien turvana onkin jo vuosia toiminut iltapäiväkerhotoiminta. Lapsihan voi osallistua niiden toimintaan koulupäivän jälkeen ja jopa sitä ennen tarvitsematta viettää aikaa koulupäivän päättymisen jälkeen tuntikausia yksin kotona. Osa niistä lapsista, joiden vanhemmat tekevät vuorotyötä, joutuu kuitenkin viettämään jopa iltoja ja öitä yksin vanhempien työssäkäynnin takia, koska kaikilla vanhemmillä ei ole mahdollisuutta järjestää lasten ilta- ja yöaikaista huolenpitoa muulla tavoin.

Lain mukaan päivähoitoa on mahdollisuuksien mukaan järjestettävä vanhempien tai muiden huoltajien tarvitsemassa muodossa, vaikka vuorohoitoon ei subjektiivista oikeutta olekaan. Oikeus vuorohoitopaikkaan perustuu vanhempien tai vanhemman työstä tai opiskelusta johtuvaan päivähoiton tarpeeseen päiväkotien tavanomaisten aukioloaikojen ulkopuolella. Vuorohoitoa on kello 18:n ja aamukuuden välillä tapahtuva hoito sekä iltahoito, jota järjestetään arkipäivisin klo 22:een asti, ja viikonloppuhoito, jota järjestetään lauantaisin ja sunnuntaisin kello 22:een asti. Vuorohoito on tarkoitettu säännöllisesti vuorohoitoa tarvitseville lapsille, ja vuorohoidossa lasten hoitoajat perustuvat vanhempien työvuoroihin. Lapsi voi olla hoidossa aina, kun molemmat vanhemmat ovat työssä, sekä yövuoron jälkeen vanhempien nukkumisajan. Muista syistä johtuvat lastenhoidon tarpeet tulee järjestää muulla tavalla.

Kouluikäisistä lapsista edes kaikkein nuorimmilla, eka- ja tokaluokan oppilailla, ei ole lain tuomaa oikeutta vuorohoitoon. Päivähoito-oikeus päättyy 31.7. sinä vuonna, kun lapsi aloittaa koulun. Oikeutta vuorohoitoon ei tämän jälkeen ole, vaikka lapsi ei olisi vielä täyttänyt edes seitsemän vuoden ikää. Näin ollen jopa kuusivuotias voi joutua viettämään iltoja tai öitä yksin ilman huolenpitoa vanhempien vuorotyön vaatiessa. Toki varmaankin lastensuojelusta voi tässä sitten saada apua.

Vuorotyötä tekevien vanhempien lasten yksinäisten iltojen ja jopa öiden turvaksi ei ole olemassa mitään yhteiskunnan lakisääteistä turvaa. Erityisen haavoittuvassa tilanteessa ovat kolmivuorotyötä esimerkiksi hoitoalalla tekevien, etenkin yksinhuoltajien, lapset. Mikäli ystävät tai sukulaiset eivät voi huolehtia lapsesta ilta- ja yöaikaan, joutuu tämä olemaan yksin kotona.

Arvoisa puhemies! Jotkut kunnat tarjoavat pienille koululaisille harkinnanvaraisesti vuorohoitoa, mikäli se päivähoitoikäisten lasten sijoitusten jälkeen on mahdollista. Näissä kunnissa vuoropäivähoito on harkinnan mukaan mahdollista koululaisille arkisin kello 17:n ja aamukahdeksan välillä sekä tarpeen mukaan viikonloppuisin.

Olisi hyvin tärkeää, että tämänikäisillä lapsilla olisi lain turvaama oikeus vuorohoitoon silloin, kun lapsien ilta- ja yöaikaista hoitoa ei muulla tavoin ole mahdollista järjestää. Esitänkin sen takia tässä lakialoitteessa vuorohoidon laajentamista myös 1. ja 2. luokan oppilaille.

16.32 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Tämä ja seuraava lakialoite koskevat molemmat varhaiskasvatuslainsäädäntöä ja ovat mielestäni äärimmäisen kannatettavia. Meillä on työelämä muuttunut, ja itse asiassa tämä ajattelu Suomessa — jota en itse välttämättä kannata mutta joka on hyvin pitkälle levinnyt — että pitää olla auki seitsemänä päivänä viikossa ja 24 tuntia vuorokaudessa, on johtanut siihen, että vuorohoidon tarve on kasvanut. Ja se ei koske pelkästään alle kouluikäisiä lapsia vaan, niin kuin edustaja Eloranta tässä hy-

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

vin kuvasi, myös niitä pieniä koululaisia, joita me olemme turvanneet sillä, että meillä on iltapäiväkerho ja aamupäiväkerho — niin kuin arvoisa puhemies varsin hyvin tietää, kun on itse ollut edistämässä ja esittelemässä tätä lainsäädäntöä aikansa.

Mutta jos mietitään tätä kokonaisuutta, niin meillä tällä hetkellä on noin 15 000 lasta vuorohoidossa, ja se on 7 prosenttia kaikista lapsista. Ja jos katsomme tästä vaikka muutama vuoden taaksepäin, niin kolmessa vuodessa tuo määrä on kasvanut yli 500 hengellä, ja uskon, että se olisi kasvanut vielä enemmän, jos kaikki ne perheet, jotka oikeasti tarvitsisivat vuoroa, saisivat sitä tällä hetkellä, mutta ikävä kyllä näin ei ole. Varsinkin pienten koululaisten kohdalla vain harvat kunnat vapaaehtoisesti järjestävät sitä, vaikka meidän nykylakimme oikeastaan viittaa siihen, että silloin, jos lapsella on erityiset tarpeet, vaikka hän olisikin kouluikäinen, hänelle pitäisi turvata päivähoitoa — jos siihen on erityinen syy ja erityinen peruste ja tarve. Mutta nuo erityinen syy, peruste ja tarve ovat usein niin korkean kynnyksen takana, että harva siihen pääsee, vaikka arjessa näin tarvitsisi.

Itse asiassa kyse ei ole vain työssä käyvien yksinhuoltajien ongelmasta, vaan silloin, kun perheessä esimerkiksi molemmat vanhemmat tekevät vuorotyötä, nämä ongelmat näkyvät. Iltapäiväkerhotoiminta on hyvää, mutta se ei riitä silloin, jos lapsen vanhemmat ovat myöhään iltaan tai yöhön töissä.

Ikävä kyllä meillä on jopa sellaisia tilanteita käytössä, joissa lapsi on iltahoidossa, mutta kun hänen pitäisi siirtyä yöhoitoon, niin hänet saatetaan herättää ja siirtää toiseen päiväkotiin, ja tällaisia tilanteitahan ei tosiasiallisesti saisi olla, koska niissä lapsen etu ei millään tavalla toteudu. Ja esimerkiksi lastensuojelun puolella on tullut niitä tapauksia, joissa lapsia uhkaa huostaanotto, vaikka se olisi voitu hoitaa vuorohoidolla ja sillä, että olisi turvattu ilta- ja yöhoito lapsille — ja varsinkin kun tullaan pieniin koululaisiin, niin tätä turvaa ei ole. Viisaat kunnat ovat näissä tilanteissa tietenkin etsineet ja turvanneet sen paikan, mutta eihän tällaisiin tilanteisiin pitäisi edes joutua, joissa harkitaan huostaanottoa sen vuoksi, että yhteiskunta ei pysty tarjoamaan niitä palveluita, joita työssä käyvät vanhemmat lastensa kunnolla järjestetyn hoivan saamiseksi tarvitsisivat. Siksi kannatan ehdottomasti tätä laajennusta.

16.34 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Filatovia ansiokkaasta keskustelun laajentamisesta.

Haluaisin vielä tuoda esille sen, että tällä hetkellä, mikäli alle kymmenenvuotias lapsi on sairaana, on mahdollisuus olla työstä pois, jotta voi lastaan hoitaa, ja tämänkin asian osalta on tullut keskustelua, että 11-vuotias on aika pieni olemaan 40 asteen kuumeessa kotona. Tätäkin asiaa voisi harkita laajennettavaksi, ja tähän nähden tuntuu aika oudolta, että sitten seitsemänvuotias voi olla yksin illalla myöhään kotona kymmenen aikaan, kun sitten taas sairaan lapsen kanssa saa olla kotona. Tässä on todella tällaisia harkittavia asioita.

Mutta nyt tosiaan, kun varhaiskasvatustilanne on täällä eduskunnan käsittelyssä, olisi helppo ja kätevä paikka muuttaa tämäkin kohta ja parantaa meidän lainsäädäntöämme ja meidän pohjoismaista hyvinvointiyhteiskuntaamme.

16.35 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Mielestäni on todella tärkeää, että voidaan nyt, kun se on mahdollista, katsoa, kuinka tätä voidaan edelleen kehittää. Edustaja Filatovin käyttämä puheenvuoro, jota tässä tuettiin, pitäisi ottaa huomioon, jotta niin voisimme edetä.

Sanotaan niin, että nyt pitäisi uskaltaa ottaa askel, jossa katsotaan tulevaisuuteen.

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

12. Lakialoite varhaiskasvatuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lakialoite LA 17/2018 vp Eeva-Johanna Eloranta sd ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sivistysvaliokuntaan.

Keskustelu

16.36 **Eeva-Johanna Eloranta sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin tuossa äsken totesin, varhaiskasvatuslaki on todellakin tällä hetkellä eduskunnan käsittelyssä ja tuolla meillä sivistysvaliokunnassa ovat kuulemiset meneillään.

Tosiaan, vaikka tässä varhaiskasvatuslaissa on paljon erinomaisen hyviä kohtia, joilla meillä lainsäädäntö menee eteenpäin, niin valitettavasti hallitus ei ole halunnut tässä esityksessään korjata niitä vakavia virheitä, joilla se on tällä vaalikaudella varhaiskasvatusta heikentänyt. Esitänkin rinnakkaislakialoitteena varhaiskasvatuslakiin subjektiivisen päivähoito-oikeuden palauttamista, jota on siis tällä kaudella rajoitettu.

Varhaiskasvatuslain mukaan varhaiskasvatukseen tulee edistää jokaisen lapsen iän ja kehityksen mukaista kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia. Lisäksi varhaiskasvatukseen tulee muun ohella antaa lapselle yhdenvertaiset mahdollisuudet varhaiskasvatukseen ja edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa. Varhaiskasvatusoikeuden rajaaminen on ristiriidassa laissa määriteltyjen varhaiskasvatukseen keskeisten tavoitteiden kanssa. Rajaaminen heikentää varhaiskasvatukseen mahdollisuuksia edistää lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimisen edellytyksiä. Se heikentää myös lapsen vertaissuhteita ja mahdollisuuksia vastata lapsen yksilöllisen tuen tarpeisiin.

Tämä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittaminen 20 tuntiin viikossa on johtanut siihen, että kuntakohtaiset ratkaisut eroavat tällä hetkellä toisistaan. Kaikilla lapsilla ei ole enää yhtäläistä oikeutta laadukkaaseen varhaiskasvatukseen taustasta, vanhempien työmarkkina-asemasta ja asuinpaikasta riippumatta. Samassa yhteydessä päätetty varhaiskasvatukseen yli kolmevuotiaiden lapsiryhmien suurentaminen on toteutettu tai jätetty toteuttamatta ympäri maata hyvin eri tavoilla. Yhdessä nämä varhaiskasvatukseen heikennykset ovat johtaneet siihen, että lapsiryhmien suuruus vaihtelee hyvin paljon asuinpaikasta riippuen. Lasten ja perheiden eriarvoisuus on kasvanut riippuen siitä, missä kunnassa he asuvat. Tutkimusten mukaan sekä päiväkotien työntekijät että lasten vanhemmat ovat suhtautuneet heikennyksiin kriittisesti. Työntekijöiden mukaan heidän mahdollisuutensa lasten yksilölliseen huomioimiseen ovat vähentyneet. Työntekijät ovat kertoneet myös levottomuuden, melun, tilojen ahtauden ja vaaratilanteiden lisääntyneen päiväkodeissa. Vanhemmat kritisoivat muutosten heikentäneen lasten ja perheiden tasavertaisuutta ja lasten vertaissuhteiden pysyvyyttä.

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

Arvoisa puhemies! Subjektiiivisen päivähoito-oikeuden rajausta on ristiriidassa perustuslain ja YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen kanssa. Esitys ei turvaa jokaiselle lapselle yhdenvertaista oikeutta varhaiskasvatuslain tavoitteiden mukaiseen varhaiskasvatukseen, koska lapset asetetaan eriarvoiseen asemaan heidän vanhempiansa työmarkkina-aseman mukaan. YK:n lapsen oikeuksien komitea suositteli Suomelle vuonna 2011, että varhaiskasvatusohjelmien kattavuutta ja laatua tulisi parantaa. Siis kattavuutta tulisi parantaa, ja meillä on nyt sitten menty ihan toiseen suuntaan. Komitea myös suositteli, että Suomen tulisi kannustaa nykyistä useampia vanhempia, joiden lapset eivät ole päivähoitossa, ilmoittamaan lapsensa varhaiskasvatusohjelmiin, jotta heidän suomen kielen taitonsa ja sosiaaliset taitonsa kehittyisivät ja kouluun siirtymisensä helpottuisi ja jotta epäonnistuminen koulunkäynnissä ja koulupudokkuus voitaisiin estää.

Suomessa opettajan ohjaamaan päiväkotien pedagogiseen varhaiskasvatukseen osallistuu vain noin 70 prosenttia 3–5-vuotiaista lapsista. Tämä on huomattavasti vähemmän kuin muissa Pohjoismaissa ja OECD-maissa. Suomi on talousarviossaan sitoutunut EU:n tavoitteeseen siitä, että 95 prosenttia yli neljävuotiaista lapsista osallistuisi laadukkaisiin, pedagogisiin varhaiskasvatuspalveluihin vuoteen 2020 mennessä. EU ja OECD laskevat varhaiskasvatuspalveluihin pedagogisen, opettajan johdolla tapahtuvan toiminnan.

Laadukas varhaiskasvatus ehkäisee syrjäytymistä. Subjektiiivisen päivähoito-oikeuden rajoittaminen on lisännyt lasten keskinäistä eriarvoisuutta, ja kärsijöinä ovat olleet erityisesti heikommassa asemassa olevat lapset, kuten työttömien vanhempien ja maahanmuuttajataustaisten vanhempien lapset. Maahanmuuttajalasten kotoutumisen ja kielen oppimisen kannalta olisi erityisen tärkeää, että he osallistuisivat varhaiskasvatukseen. Lasten ja aikuisten suhdeluvun tulee mahdollistaa laadukas varhaiskasvatus. Varhaiskasvatuksen laadun tulee olla tasalaatuista kunnasta ja varhaiskasvatuspaikasta riippumatta.

Me sosiaalidemokraatit haluamme, että subjektiiivisen päivähoito-oikeuden rajaaminen peruutetaan, ja tässä lakialoitteessa on kysymys juurikin siitä.

16.41 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! En toista sitä, mitä edustaja Eloranta mielestäni hyvin perustellussa puheenvuorossansa esitti, mutta otan vain yhden lisänäkökulman siihen, miksi subjektiiivinen päivähoito-oikeus on palautettava, ja se liittyy siihen, että hallitus on säätänyt työttömille niin sanotun aktiivimallin, joka kyllä mielestäni on ennemminkin passiivimalli, koska se ikään kuin vaatii työttömältä aktiivisuutta mutta antaa valtiolle luvan olla passiivinen.

Meillä on tällä hetkellä noin 45 000 vanhempaa, jotka ovat työttöminä ja joilla on alle kouluikäisiä lapsia elikkä päivähoitoikäisiä lapsia. Osa heistä ei ole päivähoitossa ollenkaan, osa on tämän 20 tunnin piirissä, ja samaan aikaan me vaadimme vanhemmilta, että heidän pitäisi kolmen kuukauden jaksossa löytää vähintään kolme päivää töitä tai osallistua viitenä päivänä viikossa niin sanottuihin aktiivitoimiin. Mutta mikään ei takaa, että juuri näinä päivinä, kun olisi tarjolla näitä niin sanottuja aktiivitoimia tai keikkatöitä, lapsen saisi päiväkotiin, ja silloin vanhemmat joutuvat punnitsemaan sen kanssa, ottavatko he vastaan sen, että lapsi on ties missä hoidossa, vai onko sitten vastassa se, että työttömyysturvaa leikataan. Sen vuoksi mielestäni tämä tilanne on kohtuuton. Erityisesti niille ryhmille, jotka ovat haavoittuvia — puhutaan usein työttömistä ihmisistä mutta ei toki kaikista työttömistä vaan työttömien sisällä erityisen haavoittuvassa asemassa olevista ja vaikkapa maahanmuuttajavanhemmista — itse asiassa olisi erityisen tärkeää, että lapsella olisi mahdollisuus olla kokopäiväisesti mukana varhaiskasvatuksessa ja päivähoitossa.

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

Usein käy niin, että kun kunnat pyrkivät sitten päivähoitopaikkoja optimoimaan talouden näkökulmasta, niin silloin, jos keikkatyöt vaihtelevat ja välillä on työttömyyttä ja välillä työkeikkoja, käy herkästi niin, että patkätyöläisten ja keikkatoissa olevien vanhempien lapsetkin joutuvat keikkapäivähoitosuhteisiin sillä tavalla, että se päivähoitopaikka ei aina olekaan turvattu juuri siitä päivähoitopaikasta, josta pysyvä paikka olisi. Ei voi ajatella niin, että vanhemmat, jotka rakentavat elämässään vaikeaa palapeliä työn ja työttömyyden ja päivähoiton ja lasten hoivavastuun kanssa, vielä joutuvat sitten tämän päivähoitoasian kanssa erityisesti hankaluuksiin.

Lapsiasiavaltuutettu on myös kiinnittänyt huomiota siihen, että meillä on tavallaan kaksi inhimillistä vaihtoehtoa: toinen on se, että subjektiivinen päivähoito turvataan kaikille, myös työttömien vanhempien lapsille, tai sitten aktiivimalli ei koske niitä työttömiä, joilla on alle kouluikäisiä lapsia. Mielestäni tämä esitys hyvin kuvaa sitä, millaisiin ongelmiin olemme joutuneet sekä aktiivimallin vuoksi että subjektiivisen päivähoito-oikeuden purun vuoksi.

16.44 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Tässä lopussa voisi todeta — sen lisäksi, että kiitän taas edustaja Filatovia hyvästä kommentista liittyen työelämään — että täytyy muistaa, että kun sijoitamme lapsiin, niin sijoitamme samalla tulevaisuuteen. Kaikki muistavat ne lukemat, jotka OECD:ssä on laskettu, että varhaiskasvatus on kaikkein tuottavin koulutusinvestointi, eli 1 euron sijoituksella saadaan jopa 7 euron hyöty, ja varhaiskasvatusoikeuden laajentaminen olisikin nyt hirmuisen hyvä teko juurikin tähän suuntaan. Täytyy myös muistaa, että lapset aloittavat koulunkäynnin mitä erilaisimmista taustoista ja lapsiperheköyhyyskin on yhä useamman lapsen arkea. Me kaikki muistamme, että kun viimeisimmät Pisa-tulokset tulivat esille, niin noissa Pisa-tuloksissa tuli ensi kertaa esiin perhetaustan merkitys. Elikä kun aikaisemmin on ollut niin, että sillä, minkälaisesta perheestä lapsi tulee, ei ole merkitystä siinä, miten hän pärjää koulussa, niin tällä kertalla ovat ensi kertaa tulleet esille perhetaustan erot. Uskonkin, että kun me saamme mahdollisimman suurelta osin kaikki lapset laadukkaan varhaiskasvatuksen piiriin, niin tällä tavalla pystymme tehokkaasti pysäyttämään huono-osaisuuden kierteen ja parantamaan lapsen oppimismahdollisuuksia myöhemmin koulutiellä.

Ja tosiaan halusin vielä tässä lopussa muistuttaa, että Suomessa osallistutaan varhaiskasvatukseen Euroopan heikoimmin: yli 4-vuotiaista vain 75 prosenttia osallistuu varhaiskasvatukseen, kun Ruotsissa osallistuminen on lähes 96 prosenttia ja Ranskassa jopa 100 prosenttia. Toivon, että tehtäisiin täällä Suomessakin nyt sellaisia toimia, että mahdollisimman moni lapsi pääsisi laadukkaan varhaiskasvatuksen piiriin, ja tosiaan tämä lakiesityksemme subjektiivisen päivähoiton rajaamisen poistosta olisi erittäin hyvä askel tähän suuntaan.

16.45 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Huomasin juuri, että oli jäänyt nappi painamatta, mutta onneksi kerkesin vielä, etten tullut ihan turhaan istuneeksi täällä.

Minun mielestäni edustaja Elorannan esitys ja lakialoite on erittäin hyvä ja kannatettava. Tässä on kyse kansantaloudellisesta jo niin suuresta kysymyksestä, joka pitäisi tunnistaa. Tämän ei pitäisi olla puoluepoliittisesti mitenkään ristiriidassa sen kanssa, kuinka me haluamme perheiden ja lasten tulevaisuutta hoitaa. Pitäisi nähdä nämä ongelmat, jotka tulevat siitä, että meillä eriarvoisuutta tulee. Kuten edustaja Eloranta äskeisessä puheenvuorossaan totesi, niin jos me emme mahdollista kaikille varhaiskasvatusta, niin se johtaa eit-

Pöytäkirja PTK 50/2018 vp

tämättä siihen, että meillä köyhien perheiden lapset ovat alttiimpia ja varsinkin työttömien lapset ovat herkempiä syrjäytymään siitä, kun he eivät saa subjektiivisen päivähoidon kautta riittävää opetusta.

Meidän se keskeisin motiivimme tämän lakialoitteen eteenpäinviemiseen on se, että me huolehdimme tästä kaikille olevasta opetuksesta ja erityisesti siitä, että se on kaikilla mahdollista. Sitä, ettei kukaan oman sosiaalisen kohderyhmänsä takia ole eriarvoisessa asemassa, pitää edistää, eli on pakko olla käsi pystyssä ehdottamassa, että tätä pitää viedä eteenpäin. Tämä on meidän kaikkien etu. Kansantalouden kannalta 15 vuoden päästä, jos tämä nyt tulisi voimaan, ne hedelmät poimitaan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sivistysvaliokuntaan.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 47/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 7/2018 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 17.5.2018 pidettävään täysistuntoon.

14. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 17.5.2018 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 16.49.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen